

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Seien-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392.

Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7 — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455,
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Položaj Grčije

Več stvari obrača v zadnji dobi po-
zornost na Grčijo ter njen mednarodni
položaj, kakor se je zasakal v teku so-
dobnih političnih in vojnih dogodkov.

Pred tedni se je razvila časopisna po-
lemika med grškim in italijanskim
sopisjem. To je bilo ravno v času, ko
je incident, spominjajoč na čase čet-
niških borb, povzročil razburjenje na
albanski južni meji in so se začele kon-
troverze na osnovnicah narodn. spov-
red med Grki in Arnavti. Ko je vzno-
mirjenje raslo in so se ojačile mejne
straže, je prišlo novo razburjenje ob
priliki, ko je bila na zagoneten način
potopljena grška križarka, pri čemer
se še doslej ni našlo ničesar konkretno-
ga, kar bi pojasnilo čudno zadevo.
ne da bi običajno v domnevah in nedo-
kazanih obdolževanjih. Toda ko se je
že zdelo, da se bo kaj hujšega izcimilo
iz te afer, je prišlo pomirjenje in
stvar se je polagoma poglobila, čeprav je
napetost še vedno precejšnja.

Kakor oddaljena bliskavica na sopar-
nem poletnem večernem nebu pa se je
pred nedavnim pojavilo v bolgarskem
in zatem v italijanskem časopisju opo-
zarjanje, da bi bilo treba po likvidaci-
ji političnih problemov, povezanih v
zahtevu po mejni spremembi v južni
Dobrudži, pristopiti k razčiščenju stare
bolgarske zahteve po reviziji meje v
Trakiji, odnosno po dohodu do Egejskega
morja. V Sofiji so smatrali, da
so tem bolj upravičeni do te zahteve,
ker jim je celo prvotna mirovna po-
govorba zagotovila prost pristop do luke
na Egejskem morju, a se je izvedba
kasneje zanemarila in sploh opustila,
ko so prišli na dnevni red drugi do-
godki in je Grčija izgubila ozemlja in
rojake na maloazijski obali. Vendar se
proti pričakovanju sedanja polemika
okrog bolgarskega dostopa do Egejskega
morja ni vidno stopnjevala, tako da
se skoraj zdi, kakor da so jo drugi
dogodki vsaj začasno potisnili z dne-
vnega reda.

Najnovejše vesti z afriških bojišč go-
voro o bližajoči se veliki ofenzivi zo-
per Egipt; mnogi tolačijo italijansko
prodiranje proti angleškim postojan-
kam ob egiptski obali že za njen za-
četek. Položaj Grčije bi mogel biti zelo
prizadet v zvezi s tem razvojem. Že
ob času, ko se je izvajala likvidacija
rumunskih problemov in znanem pote-
ku zelo radikalnega značaja, so se po-
novno slišale pripombe, zakaj se Grčija
še vedno ni odrekla angleškemu var-
stvu, kakor je bila to storila Rumu-
nija. Kljub zelo različno povedanim
pripombam se v Atenah doslej niso od-
ločili zato, da bi zavrnili po Veliki Bri-
taniiji jim podano garancijo in tudi naj-
novejše vesti o tem ničesar ne napo-
vedujejo.

Z vseh teh področij prihajajo težave
za grško mednarodno pozicijo. Toda z
njimi se niso izčrpani vsi problemi,
v katerih je prizadeta Grčija, v ugodnem
ali neugodnem smislu. Pred vsem je
zemljepisna lega Grčije izredno deli-
katna. Težišče je vsekakor na njeni po-
morski legi. V sedanji vojni na Sredo-
zemlju bi mogla dobiti pozicija Grčije
izredno važno vlogo. Grške luke, grški
otoki v posesti vzemimo Velike Brita-
nije bi pomenili neprijetno ogražanje
Italije, saj leži deloma na njeni nepo-
sredni bližini. Zato je razumljivo, da
v Italiji tako pozorno spremljajo grško
politiko.

Važno poglavje grške mednarodne
politike je dalje razmerje do Turčije.
V Ankari so že ponovno namigavali, da
bi morali tudi Turki intervenirati, ako
bi se Grčija zapletla v vojno. Trdi se,
da ni samo običajno prijateljstvo in
zaveznitvo, ki narekuje Turčiji tako
politiko, marveč da gre pri tem za tako
imenovane skupne interese. V Ankari
so prepričani, da bi z Grčijo vred branili
tudi svoje lastno ozemlje, domne-
vajoč, da bi se ofenziva zoper grške teri-
torije ne ustavila na državnih mejah.
Turški politiki mislijo pri tem tako na
maloazijsko obalo, ob kateri ležijo raz-
treseni grški otoki, nekateri v njeni ne-
posredni bližini, kakor tudi na Trakijo,
ki leži prav v sosedstvu dardaneljskih
očin. Turčija je predvsem tu jako občut-
ljiva, saj teče njena meja z Grčijo
ob spodnji Marici skozi starodavni
Odrin, ki je od nekdanj spadal že v zu-
nanji trdnjavski pas Dardanel in Bo-
spora. Ob tem se nujno mora začeti
tudi interes Sovjetske zveze, ki že dol-
go nič ne prikriva, da želi preurediti
določbe glede uporabe očin, da se izraz-
zimo kolikor mogoče nedolžno. Če bi
vprašanje bolgarskega dostopa do Egejskega
morja nujno moralo postaviti na
dnevni red tudi probleme očin, v ka-
terih bi imeli besedo Turčija in Sovjet-
ska zveza, je seveda veliko vprašanje,
s katerim bi se dotaknile še druge koč-
ljive stvari. Toda nedvomno je pri tem
dejstvo, da bi tudi totalitarni sili ne
želeli, da se v kakršnikoli obliki na-
čenja stara problematika Dardanel.

Nemara se sme na osnovi vseh teh
raznovrstnih činiteljev domnevati, da
je prav v nasprotovanju različnih sil
in vidikov eden močnih vzrokov za ob-

Slabo vreme bojev ni ustavilo

Kljub dežju in močnemu vetru so se napadi nemških in angleških letal nadaljevali
tudi v noči od ponedeljka na torek in včeraj ves dan

London, 17. sept. i. (LEF). Navzlic po-
slabšanju vremena so nemški letalski na-
padi na London ter okolice trajali tudi v
minuli noči skoraj z nezmanjšano silo.
Nemška letala so pričela kmalu po mraku
doletavati v neprestanih valovih, ki so bili
tik po polnoči najmočnejši. Nemške bombe
so povzročile škodo na javnih in pri-
vatnih poslopih tudi v osrčju Londona.
Zadnji nočni alarm je trajal do 4.25 zju-
tra. Prvi podnevni na se je začel ob 7.
in je bil končan ob 7.45. Vendar je bil ta
napad v primeri s prejšnjimi lažjega zna-
čaja. Že brez pol ure je sledil nadaljnji na-
pad. Alarm je tokrat trajal eno uro. Tudi
to pot so nemška letala preletela razne
londonske okraje ter vrzla več težkih eks-
plozivnih in izredno veliko zažigalnih
bomb. V središču mesta je bilo ponoči po-
rušenih več velikih trgovskih hiš.

Vreme se je v minuli noči nanaglo
preobrnilo. Nad Rokavskim prelivom so
se dvignili viharji. Daljše obdobje izredno
lepega in mirnega vremena je ponoči za-
menjalo silovito deževje z močnim vetrom
in nizkimi oblaki in meglami, ki se gode nad
Rokavskim prelivom. Ponoči je zahteval v
južni in južnovzhodni Angliji tako močan
južozapadni kakršnega že ni bilo od mi-
nule zime. Veter je prignal na morje go-
sto belo meglo in je bila vso minulo noč
vidljivost minimalna. Dež je lil tudi še
danes jutraj. Toda sem tja se je že pri-
kazalo sonce in veter se je od južozapada
obrnil na severozapad, tako da je zopet
pričakovati izboljšanje vremena. Nemško
letalstvo je svoje akcije nadaljevalo na-
vzlic slabemu vremenu a prav tako so tu-
di angleški bombniki z nezmanjšano silo
bombardirali vzhodno obalo Rokavskega
preliva.

jih je bilo ranjenih. Vojaški objekti niso
bili poškodovani. Prebivalstvo v Anversu
je zelo razburjeno zaradi te angleške ak-
cije.

O angleških poročilih

Berlin, 17. sept. AA. (DNB) Štirje mi-
lijoni Berlinčanov in več sto tujih diplo-
matov in tujih novinarjev, ki žive v nem-
ški prestolnici, so zdaj priče, da britanska
službena poročila govorijo neresnico. Bri-
tansko letalsko ministrstvo je trdilo, da
so britanska vojaška letala v noči od 15.
na 16. t. m. z uspehom bombardirala vo-
jaške objekte v severozapadnih okrajih
Berlina, zlasti pa letališče Tempelhof in
neko veliko električno centralo. Kakor
vsak Berlinčan ve, se britanskim letalom
v noči od nedelje na ponedeljek ni po-
srečilo priti niti do skrajne okolice Ber-
lina. Prav tako je treba ugotoviti, da se
od začetka vojne še nobenemu britanske-
mu letalu ni posrečilo vreti eno samo
bombo na letališče Tempelhof. Na pristoi-
nem mestu v Berlinu izjavljajo, da tudi
ta primer jasno dokazuje, koliko so vredna
britanska službena poročila.

2.000 zgradb porušenih, 10.000 poškodovanih

London, 17. septembra s. (CBC). Po ce-
nitvah tukajšnjih nevtralnih opazovalcev
je bilo v teku dosedanjih nemških letalskih
napadov na London v angleški prestolnici
popolnoma uničenih skupno približno 2000
hiš in zgradb vseh vrst in vseh velikosti.
Težje poškodovanih je bilo nadaljnjih 3000
zgradb, lažje poškodovanih pa okoli 10.000.
K tem številkam pripominjajo, da ima
London približno en milijon zgradb.

Nemške bombe so začele nekaj železni-
skih kolodvorov, toda nobeden ni bil po-
škodovan tako da bi moral biti promet po-
polnoma prekinjen. Pač pa je bil ponekod
promet začasno omejen. Glavna kolodvora
v centru, namreč Waterloo in Victoria, ni-
sta bila zadeta od težkih eksplozivnih bomb
in nista bila občutneje poškodovana.

Poškodbe, ki so jih bombe povzročile na
parlamentu, so lažje značaja.

Bombe v centru Londona

Angleška poročila — Razdejanja v glavni trgovski
ulici — Pri delu ubiti gasilci

London, 17. septembra. s. (Reuter). Pri
napadih nemških letal na London preteko
noč je padlo zelo mnogo bomb na središče
mesta in na glavne ulice okoli Piccadilly
Circusa. Med drugim so bile poškodovane
ulice Piccadilly, Berkeleystreet, Bondstreet
in Oxfordstreet. Najbolj je trpela znane-
nita trgovska ulica Bondstreet. Tu je bilo
poškodovanih mnogo trgovin in dve sta bi-
li popolnoma uničeni. Promet na ulici je
bil prekinjen. Boje se, da je pod ruševina-
mi trgovin zakopanih več ljudi, ki so se
nahajali tam v zakloniščih. Reševalna dela
so še vedno v teku, toda treba bo odstrani-
ti več sto ton ruševin. Večina trgovin je
danes kljub poškodbam in razdejanju iz-
ložbenim oknom nadaljevala z delom. Le
manjše število trgovin je bilo zaprtih.

Na Berkeley Square je padla visoko eks-
plozivna bomba ter so vse stekla na oknih
na trgu sedaj razbita. Nobeno izmed zaklo-
nišč na trgu ni bilo zadeto, pač pa je bila
porušena neka hiša v bližini.

Prav tako je zelo trpel preteklo noč okraj
Maifair v Westendu. Neke hiša je bila po-
polnoma razdejana. Uničena je bila tudi
ograjba ob Hideparku. Človeških žrtev ni
bilo mnogo. Največ škode v Maifairu je
pretrpela glavna ulica Broadstreet.

V centru Londona je bilo ubitih več ga-
silcev pri delu.

Včerajšnji alarmi

London, 17. sept. s. (Reuter.) Dopoldne
je imel London dva kratka letalska alar-
ma, prvega kmalu po 8., drugega po 9.
uri. Podrobnosti o obeh alarmih še niso
znane. V veliki višini je bilo slišati nad
mestom brnenje letalskih motorjev. Pro-
tiletalsko topništvo je tudi za nekaj časa
stopilo v akcijo. Pri drugem alarmu je bi-
lo eno nemško letalo menda sestreljeno.

Popoldne je imela prestolnica tretji
alarm.

Prav tako so nemška letala danes na-
padla neko mesto v južnovzhodni Angliji.

Bombardiranje evropske kanalske obale

London, 17. sept. s. (Reuter) Letalsko
ministrstvo javlja v svojem nocošnjem
komunikatu, da so včeraj podnevi angle-
ška letala napadla sovražne postojanke in
luke v Calaisu, Dunkerqueu, Ostendu in
Veere na otoku Walcheren na Nizozem-
skem. Tu so bile napadene v nizkem po-
letu zlasti koncentracije tovornih čolnov.
Pri Zeebrüggeu je bil napaden konvoj 12
nemških tovornih čolnov, ki so jih spreml-
jale tri eskortne ladje. Pri Ostendu so
bili napadeni trije tovorni čolni z motor-
nim pogonom, ki so otvorili ogenj na an-
gleška letala. Napad v Calaisu je veljal
predvsem pomolom v zunanji luki. Zgo-
daj včeraj popoldne so napadla angleška

letala nemško letališče Schouwen na Ni-
zozemskem.

Ponoči zaradi slabega vremena letalstvo
ni stopilo v akcijo.

Porušeno poslaništvo republike Peru

London, 17. sept. i. (Reuter.) V enem iz-
med sinočnih nočnih nemških letalskih
napadov na London je 8 zažigalnih bomb
padlo tudi na urade poslaništva republike
Peru. Poslopje je bilo hudo poškodovano

Churchill napoveduje še hujše letalske napade

Situacijsko poročilo v parlamentu — Nemške priprave
za vpad se nadaljujejo — V prvi polovici septembra je
bilo ubitih okrog 2000 civilnih oseb

London, 17. septembra. AA. (Reuter):
Danes je v spodnjem domu govoril pre-
sednik vlade Churchill. Med drugim je po-
trdil, da so Italijani iz Libije prešli v ofen-
zivo. Rekel je, da sta se dva oddelka bri-
tanske vojske, ki sta branila Solum umak-
nili, in da se sedaj vodijo v puščavi pre-
cej žive borbe med motoriziranimi oddel-
ki. Churchill je rekel, da imajo Britanci v
zaledju na razpolago zelo pripravne postoj-
janke.

O nemško-britanskih borbah je Churchill
rekel, da je treba pričakovati, da bo so-
vražnik začel z invazijo na britanske oto-
ke v trenutku, ki ga bo smatral za najbolj
ugodnega. Zaradi tega morajo biti britan-
ske sile stalno na preži. Nemci še naprej
zbirajo ladje in remorkerje za vpad v Ve-
liko Britanijo in na Irsko. Vem, kako utru-
ja taktika pričakovanja tudi tedaj, kadar
se enoličnost priprav sem pa tja poživlja
z novejšimi in koristnejšimi ukrepi. Nih-
če ne dvomi, da zahteva taka taktika v
vsakem pogledu težke napore od vseh.
Mnenja sem, da ni treba podcenjevati ško-
de, ki jo povzročamo z nočnimi bombnimi
napadi na sovražnika ladje in vlačilce,
ki se zbirajo na nasprotni obali. Prizade-
jali smo jim že sedaj precejšnje izgube,
razen tega pa lahko zagotovim, da neod-
visno od tega še naprej razvijamo svoje
sile na kopnem in morju, predvsem pa v
zrak.

Predsednik vlade je nato pohvalno govo-
ril o delovanju britanskega letalstva v ne-
deljo 15. t. m. in rekel, da po teh borbah
premoč sovražnika po vsej priliki že ni
več tako nesorazmerna, kakor je bila dose-
daj. Nato je govoril o napadih na civilno
prebivalstvo in rekel, da so ti napadi naj-
večkrat le nad Londonom, očitno v priča-
kovanju, da bo zaradi tega med prebival-

in ne bo več za rabo. K sreči ni bilo člo-
veških žrtev. Tudi vsi važni dokumenti so
bili spravljani na varno.

Angleži bi radi ameriške „leteče trdnjave“

New York, 17. sept. s. (Col. B. C.) »New
York Herald Tribune« poroča iz Washingto-
na, da želi Anglija, da bi ji Zedinjene drža-
ve dovolile nakup 25 najnovejših bombni-
kov ameriške vojne mornarice. Ti bombni-
ki so najpopolnejše konstrukcije na svetu.
Imajo akcijski radij 4000 milj in razvijajo
hitrost 200 milj na uro. Imenujejo jih »le-
teče trdnjave«. Ta predlog pa ni povsod na-
lelet na odobravanje.

Angleška imena

za ameriške rušilce

London, 17. septembra. s. (Reuter). Ad-
miraliteta je objavila nova imena za prvo
flotiljo rušilcev, ki jih je Anglija pravkar
prejela od Zedinjenih držav. Vodja flotil-
je se bo imenoval »Churchill«. Drugi ru-
šilci bodo nosili imena večnoma po me-
stih, ki so dobro znana v Angliji in Zedi-
njenih državah. Med imeni so Caldwell,
Cameron, Chelsea, Chesterfield in Chamil-
ton.

Rešenci s potopljenih angleških ladje

Ottawa, 17. sept. s. (Reuter) V neko
kanadsko luko je dospel rešilni čoln s 14
preživelimi člani posadke potopljenega
angleškega trgovskega parnika »Thorn-
leat«. Ladjo je v Atlantskem Oceanu torpe-
dirala sovražna podmornica. Rešeni člani
posadke so bili 36 ur na odprtem morju.
Šest članov posadke je bilo pri eksploziji
torpeda ubitih, 17 ostalih pa, ki so se ukra-
li v drugi rešilni čoln, še pogrešajo.

Izgube trgovinske mornarice

London, 17. sept. s. (Reuter) Admirali-
teta objavlja danes pregled žrtev pomor-
ske vojne v tednu od 1. do 8. septembra.
V tem času je bilo po uradnih angleških
podatkih potopljenih skupno 16 angleških,
zaveznških in nevtralnih trgovinskih la-
dij s skupno približno 54.500 tonami. Od
tega odpade na angleške izgube 10 ladij
s skupno okoli 28.000 tonami, na zavezni-
ške 4 ladje z 18.500 tonami in na nevtral-
ne 2 ladje z okoli 8000 tonami.

Admiraliteta pripominja, da v tej stati-
stiki še niso vpštejane žrtve nemških le-
talskih napadov v dneh 7., 8. in 9. sep-
tembra, ker jih še ni bilo mogoče točno
ugotoviti.

Celotne izgube tedna od 1. do 8. septem-
bra so nekoliko višje nego normalni te-
denski povpreček v dosedanjem poteku
vojne, toda angleške izgube same so nižje
od povprečka.

Churchill pri kralju

London, 17. sept. s. (Reuter) Ministrski
predsednik Churchill, je bil dopoldne spre-
jet v daljšo avdijenco pri kralju Juriju v
Buckinghamski palači. Kralj je nato pri-
držal ministrskega predsednika na kosilu.

stvom nastala zmeda, ali pa bo prebival-
stvo potem pritiskalo na svojo vlado. Vsi
ti upi se ne bodo izpolnili.

Nato je govoril Churchill o bombardira-
nju kraljeve Buckinghamse palače. Pri
težki krizi so poslanci priredili navdušene
ovacije kralju in kraljici. Churchill je re-
kel med drugim, da taki dogodki še bolj
zduružujejo krono in narod. Churchill je re-
kel, da taki dogodki še bolj utrjujejo od-
ločnost vsega naroda, da nadaljuje borbo.
Pripomnil je, da je do sedaj objavil podat-
ke o žrtvah do konca avgusta. Sedaj ima
tudi podatke, ki povedo, da je zaradi le-
talskih napadov v prvi polovici septembra
padlo 2.000, ranjenih pa je bilo okrog 8.000
civilistov. Od tega odpadejo približno 4/5
na žrtve v samem Londonu. Med poško-
dovanimi zgradbami je precej bolnišnic,
cerkev in poslopj zgodovinskega pomena,
vendar pa je sorazmerno neznatna škoda,
ki je bila storjena ustanovam in napra-
vam, katere so bistvenega pomena za vo-
jaško kapaciteto Velike Britanije.

Ko je razpredal to misel, je predsednik
vlade rekel, da se šele sedaj začneja čuti
očevarje in pospeševanje proizvodnje
vojnih potrebščin, kar se je doseglo z iz-
vedbo novega delovnega programa, ki je
bil izdelan šele potem, ko se je vojna že
začela. Govoril je dalje o uspešnem fun-
kcioniranju ukrepov za zaščito prebival-
stva ter o discipliniranosti in udanosti,
katero kaže prebivalstvo s tem, da se drži
vseh ukrepov. Težka in zapletena je nalo-
ga vlade, ki mora skrbeti za življenje in
zdravje ogromne naselbine 8 milijonov duš
ob bregovih spodnje Temze in mora te mi-
ljone vsak dan oskrbovati z neobhodnimi

Nadaljevanje na 2. str.

potrebnostmi, posebno pa tiste ljudi, katerih ognjišča so porušena, ali pa jih je bilo treba iz varnostnih razlogov izseliti. Lahko rečem, je rekel Churchill, da smo tudi to zapleteno nalogo uspešno opravili. Ves naš način življenja in tempo dela se čedalje bolj prilagajata današnji neznanim pogojem, katere nam vsiljujejo čedalje hujši sovražniki letalski napadi. Precej težko je pod takimi okoliščinami priti do pravih sklepov o umestnosti predpovedi novih, še bolj poenostavljenih pravil za alarme. Mislimo, da je pametneje, če v tem pogledu še naprej predpostavljamo prilagoditev teh ukrepov krajevnim prilikam. Ljudje že sami čedalje bolj razlikujejo znak pripravljenosti od znaka alarma. Opazovalci se čedalje bolj izpopolnjujejo v svoji službi.

Predsednik je končno dejal, da se mora pod temi težkimi razmerami vsak državljan pobrigati, da čim manj prekinja svoje redno delo v interesu povečanja splošne narodne proizvodnje. Izdelovanje vojaških potrebščin naglo raste. Izven dvoma je, da je za bodoče treba računati še hujšimi letalskimi borbami, kakor so dosedanje. Izdali smo nekaj ukrepov za nekatere posebne primere v zvezi z letalskimi napadi. O tem bi pa rajši govoril na tajni seji spodnjega doma. Ne vidim razloga, zakaj naj bi se javno razpravo posredno obvestila sproti o podrobnostih storitvenih ukrepov in mu dal priliko, da nam zada težke udarce. Saj nam tudi on ne daje nobenih podrobnosti o svojem načinu življenja, čeprav ve, da bi bila taka pojavnost zelo koristna za naš generalni štab in za admiraliteto. Ker pa moram temu visokemu domu neke take stvari povedati, predlagam, da današnje sejo pretvorimo v tajno.

Volilna borba v USA

Rooseveltu očita njegov protikandidat Willkie, da je s svojo politiko škodoval Angliji in Franciji

New York, 17. septembra. AA. (Reuter) Republikanski predsednik kandidat Wendell Willkie je imel volilni govor v Coneyville v državi Cansas. Willkie je hudo napadal gospodarsko politiko predsednika Roosevelta. Rekel je, da je Roosevelt s svojo gospodarsko politiko znatno demoraliziral avtoritarne države in slabil demokratske sile. Demokratske sile, v prvi vrsti pa Velika Britanija, je rekel Willkie so se bile tako rekoč že osvobodile najtežjih posledic velike svetovne gospodarske krize, ko je Roosevelt prav tedaj smatral za potrebno začeti s politično ofenzivo proti našemu gospodarskemu redu. Torpediral je svetovno gospodarsko in valutno konferenco v Londonu in s tem povzročil veliko škodo gospodarskemu delovanju zapadnih vlesil.

Po mnenju Willkieja je bila ne samo gospodarska politika Roosevelta, temveč tudi vse njegovo politično delo enako škodljivo in je posredno pridelalo do sedanjega vojne, Willkie zamerala Rooseveltu, da je s svojim posredovanjem omogočil monarkovsko konferenco leta 1938. Mednarodna politika predsednika Roosevelta je bila usodna toliko bolj, ker ni imela niti nima stalno določene smeri. Roosevelt vodi našo znanostno politiko kot človek, ki se zdi, da je izgubil zaupanje v moč in silo nekoga. Nato je Willkie trdil, da je Roosevelt s svojo politiko prejel oslabil, kakor pa ojačal položaj zapadnih evropskih vlesil. Willkie je mnenja, da je Roosevelt s svojo politiko omajal temeljna demokratska načela tudi v samih Zedinjenih državah. Ako boste s svojim glasovanjem tudi tretjič pridelali na oblast Roosevelta in njegove politične prijatelje, je vzklit Willkie, boste vpeljali s svojimi lastnimi glasovi totalitarni sistem v Ameriko.

Nato je govoril Willkie o letalskih napadih na London. Ne da bi izrecno imenoval britansko prestolnico, Willkie pravi, da republikanci nikakor niso ravnodušni kakor Roosevelt napram dogodkom v svetu, vendar pa smatrajo, da se mora Amerika v prvi vrsti brigati za lastno varnost in za ohranitev lastnih političnih in družabnih interesov. Pristavil je, da je ni varnosti brez irstve. Končal je svoj govor z izjavo, da pomeni volilna borba borbo za ohranitev demokracije v Zedinjenih državah.

Hullov odgovor

Washington, 17. sept. br. (CBS). Zunanji minister Cordell Hull je včeraj odločno zavrnil trditve republikanskega predsedniškega kandidata Willkieja, češ, da je bil Roosevelt l. 1939. v telefonski zvezi s Hitlerjem ter da je nasvetoval monarkov-

Razdelitev Indokine?

Nasprotujoče si vesti o francosko-japonskih pogajanjih Odločne zahteve Siama

Saigon, 17. sept. s. (Col. B. C.) Japonsko-francoska pogajanja v Hanoiju glede japonskih zahtev po vojaških ugodnostih v Indokini so bila danes obnovljena. Pričakujejo, da bodo pogajanja trajala približno teden dni. Tako v francoskih, kakor tudi japonskih krogih napovedujejo, da bo dosežen sporazum. Položaj so nekoliko komplicirale nove zahteve Siama napram Indokini. Vendar na merodajnih mestih v Hanoiju zagotavljajo, da jim o takih zahtevah ni uradno še nič znanega in da vsakega nimajo ničesar opraviti z japonsko-francoskimi pogajanjmi.

Med tem prihajajo iz Čungkinga še vedno informacije, da so Francozi japonske zahteve glede Indokine že sprejeli. Baje je bilo celo že dogovorjeno, da se Indokina razdeli v tri interese področja, katerih eno bi pripadalo Japoncem, drugo Siamu, samo tretje pa bi ostalo še pod francosko kontrolo. Baje tudi postavljajo Japonci zahteve po dovolitvi letalskih in mornariških oporišč pri Hanoiju.

Zenova, 17. sept. AA. (DNB) Iz dobro poučenih francoskih krogov se izve, da je prišlo v japonsko-francoskih pogajanjih glede Indokine do sporazuma, glede katerega se strinjajo merodajne osebnosti obeh strani. Sporazum še ne bo objavljen, vendar pa izjavljajo, da pogajanja tako v Tokiu kakor v Hanoiju ugodno potekajo.

Saiguhaj, 17. sept. AA. (DNB) Po uradnem sporočilu iz Bangkoka namerava siamska vlada začeti diplomatska pogajanja

Lordska zbornica

London, 17. sept. s. (Reuter) Parlament je takoj sprejel Churchillovo zahtevo po tajni seji ki se je nemudoma začela.

V zgornji zbornici je podal izjavo o položaju v podobnem smislu v imenu vlade lord Caldecote. Omenjal pa je v svojem poročilu še pomoč, ki jo nudi Angliji kolonije. Sporočil je dalje, da je načrt za vezbanje letalcev angleškega imperija v Kanadi napredoval bolje, nego je bilo predvideno, in da bo zato razpolagala Anglija v kratkem z velikim številom novih izvežanih letalcev. To bo pripomoglo, je dejal Caldecote, da bo Anglija hitreje dosegla premoč v zraku, ki bo eden odločilnih faktorjev za končno zmago.

Caldecote je dalje omenjal, da je bilo odrejeno, da bodo neobjavljene hiše v onih 14 londonskih okrajih, ki so doslej manj trpeli zaradi letalskih napadov, postavljene na razpolago onim, ki so ostali zaradi nemških letalskih napadov brez domov.

Na neko vprašanje je sporočil zastopnik vlade, v zgornji zbornici, da ni imela Anglija v Abešiniji nikdar teritorialnih ali drugih ambicij, da pa bo nudila vso možno pomoč onim, ki se bore ali se še bodo borili za neodvisnost Abešinije.

Nato se je tudi zgornja zbornica sestala k tajni seji.

Letalski alarm med sejo parlamenta

London, 17. sept. s. (Reuter.) Med današnjo sejo parlamenta je bil dan letalski alarm. Poslanci so se podali za 15 minut v zaklonišče.

Kralji Jurij je med letalskim alarmom danes posestil notranje in letalsko ministrstvo.

sko konferenco, ki je dovela do razkosa nja Češkoslovaške. Cordell Hull je izjavil, da je ta trditve docela neresnična in da le dokazuje, kako malo pozna Willkie dogodke zadnjih let. Res je nasprotno, da je bil Roosevelt takrat res v telefonski zvezi z Mussolinijem, kateremu pa ni nasvetoval monarkovske konference, marveč je predlagal, naj bi se v duhu Kelloggovega pakta sestale h konference vse zainteresirane države, da bi se sporazumno in na miren način uredili mednarodni spori. Ta predlog pa je bil zavrnjen in je prišlo do monarkovske konference brez vsakega sodelovanja Roosevelta. ki se je vselej zavzemal za pravično ureditev mednarodnih sporov.

Zakon o vojaški obveznosti podpisan

Washington, 17. sept. AA. (Reuter) Predsednik Roosevelt je v Beli hiši podpisal zakon o uvedbi splošne vojaške obveznosti. Zakon je znano bodo Zdržene države razpolagale na osnovi tega zakona z 16.500.000 vojaških obveznikov, starih od 21. do 35. let. Roosevelt je objavil s tem v zvezi proglas, v katerem navaja, da se bo novčenje začelo 16. oktobra in pravi dalje:

Zdržene države so sklenile izvesti v dobi miru splošno selektivno vojaško obveznost. To pomeni, da smo Američani odločili naglasiti osnovne pojme ameriškega državljanstva ter demokratskih vrednot, obveznosti in odgovornosti, ki smo jih postavili na prvo mesto. Vsi ti naši sklepi samo potrjujejo stara načela, ki jih izvaja demokratska vlada. Vsi ameriški državljanji, ki bodo postali 16. oktobra vojaški obvezniki, morajo izpolniti svoje vojaške dolžnosti. Prvi kontingent bo znašal 75.000 vojakov, nadaljnji kontingenti pa po 125.000, tako da bo do konca leta pod zastavo že 400.000 vojakov, do prihodnje pomladi pa 900.000. Med drugimi bo sprejetih v vojsko 36.000 Zamorcev.

Znano je, da zakon pooblašča Roosevelta, da lahko v primeru potrebe zaseže v vojne svrhe tudi vse tovarne.

Nova ameriška bojna ladja

Philadelphia, 17. sept. AA. (Reuter.) Včeraj je bila spuščena v morje druga velika ameriška vojna ladja, ki ima 45 tisoč ton in ki je dobila ime »New Jersey« Mornariški minister Knox, ki je prisostvoval svečanosti, je izjavil, da se take ladje grade za obrambo človeških pravic.

Upor internirancev v Šanghaju

Saiguhaj, 17. sept. AA. (DNB) Že dalje časa so nemiri v taborišču internirancev v francoski koncesiji. Ti nemiri so se včeraj spremenili v odkrit napad 2000 interniranih kitajskih vojakov na stražnike. Francoske kolonialne čete, ki so prispele za ojačenje straže, so začele streljati potem ko pogajanja niso dala nobenih rezultatov. Ubilih je bilo 8 kitajskih vojakov 22 pa jih je bilo ranjenih. Francoska policija pa je ojačila svoje straže v francoski koncesiji.

Znižanje obrestne mere v Bolgariji

Sofija, 17. sept. j. (Stefani) Bolgarska Narodna banka je znižala eskontno mero za 0,5%, tako da znaša zdaj 5,5%.

ITALIJANI PRODIRAJO DALJE

Zasedli so že tudi Barani v drugi angleški obrambni črti — Italijanske informacije o moči angleških čet v Egiptu

Nekje v Italiji, 17. septembra. AA. (Stefani) Poročilo vrhovnega poveljstva italijanske oborožene sile št. 102 se glasi:

Včeraj je v bližini Sidi Barania prišlo do ostrih spopadov med našimi četami in oddelki britanskih oklopnih enot. Borba se vodi v pušcavski burji. Pri nasprotniku se vidijo znaki popuščanja.

Kairo, 17. sept. s. (Reuter.) Nocoj je bil objavljen uradni komunikir vrhovnega poveljstva angleške vojske na Bliznjem vzhodu, ki javlja, da so italijanske motorizirane kolone zasedle mesto Sidi Barani, 60 milj vzhodno od libijske meje. Italijanski zaščitni oddelki so, kakor javlja dalje komunikir, začeli prodirati proti jugu v Egipt.

Rim, 17. sept. j. (Stefani.) »Giornale d'Italia«, ugotavlja, da so italijanske čete na svojem pohodu v Egiptu prispele že pred Sidi Barani, ki je poglavitna točka v drugi angleški utrdbeni črti. To linijo tvori sistem artilerijskih in strojniških pozicij ter zaklonišč in mu služi za oporo vojaško letališče. Od meje do Sidi Baranija so italijanske čete prevalele že 80 km in jih čaka še pot 130 km, dokler ne pridejo do Matruha.

Povsod so Italijani naleteli na obupen odpor Angležev, ki so v Egiptu koncentrirali znatne vojaške sile. 1. avgusta je bilo v Egiptu 110.000 mož vojske, sestojajo iz večine iz Angležev, Indov, Novozelancev in Rodezijcev. Pristeti je treba še 80.000 mož, ki so bili zbrani v Palestini in zdaj prepeljani v Egipt. Angleško vojno poveljstvo pa je vse te čete smatralo za nezadostne in je prav v najnovejšem času dirgalo tjakaj še 30.000 novih čet, največ Indov, ki so bili vkrcani v Bombaju, ter Angležev, ki so bili prepeljani iz Anglije okrog rta Dobre nade. V celoti imajo to-

rej Angleži v Egiptu zbranih 230.000 mož, ki jim je na razpolago 500 letal, 1000 oklopnih avtomobilov, topništvo vseh kalibrov ter približno 10.000 strojne in avtomatične puške.

»Italijanska akcija« — zaključuje »Giornale d'Italia« je naperjena edinole proti impozantni organizaciji vojaških sil, ki so jo Angleži ustvarili na egiptskem teritoriju. Italija se bori proti Angliji na ozemlju, ki so ga Angleži izbrali. Borba Italije se mora smatrati kot borba za osvoboditev Egipta. Edinole od stališča Egipta bo odvisno, ako ta borba ne bo izgubila tega svojega značaja.

Letalski alarm v Kairu

Kairo, 17. sept. s. (Reuter) Davi je imel Kairo letalski alarm, drugega v dosedajni vojni. Alarm je trajal 45 minut, vendar letal nad mestom ni bilo opaziti.

Egiptska prestolnica je ponoči samo deloma zatemnjena, ker upajo v egiptskih krogih, da italijanska letala Kaira kot odprtega mesta in svetega mesta muslimanskega sveta ne bodo napadla.

Nemško situacijsko poročilo

Berlin, 17. sept. j. (DNB) Vojaški poročevalec nemške poročevalske agencije za vojna operacijska področja v Sredozemlju obravnava prodor prve angleške obrambne črte ob egiptski meji pri Solumu ter pravi, da se je s tem na fronti v severni Afriki pričela premikalna vojna. Na angleški strani se bojujejo na libijski fronti v glavnem avstralske, novozelandske in indijske čete. Hrbenico angleške armade pa tvorijo Indci, ki jih je angleško vrhovno voj-

no poveljstvo že zaradi klimatskih prilik, ki so za Indce najbolj ugodne, prvenstveno poslalo v boj. Navzile temu, da so vse te čete moderno opremljene, pa so v nevtralnih vojaških krogih zelo skeptični, zlasti kar se tiče kvalitete avstralskih in novozelandskih čet.

Švicarska sodba

Bern, 17. sept. i. (Stefani.) Današnji švicarski listi posvečajo veliko pozornost razpletu italijanskih operacij v Egiptu, ki jim pripisujejo zelo velik pomen. Tako n. pr. obravnava »Tribune de Lausanne« v uvodniku italijansko zavzetje Soluma, o katerem trdi, da predstavlja najboljšo pristanico. List namreča, da položaj te luke ni brez velike vojaške važnosti. Čeprav so zadnja angleška vojna poročila trdila, da angleške čete Soluma vobče niso branile, je vendar dejstvo, da je bila obramba še celo prav močna, kar dokazujejo desetine razbitih angleških oklopnih avtomobilov in tankov, ki so ostali na bojišču po vdoru italijanskih čet.

Angleške letalske akcije

Kairo, 17. septembra. AA. (Reuter.) Uradno sporočilo angleškega poveljstva pravi, da ob priliki zadnjega zračnega napada na Malto ni bila napravljena nobena materialna škoda. Sporočilo pravi dalje, da so angleški bombniki napadli Asabo v Eritreji. Porušene so bile pomorske vojašnice ter so nastali požari. Izvršeni so bili napadi tudi na hangarje in poslopja v Gori ter na letališča v Adi, Ugi in Guri. Nazadnje pravi sporočilo, da je bil izvršen tudi napad na Asmaro, kjer sta bila povzročena dva požara.

Bolgarska uprava v Dobrudži

Sofija, 17. sept. j. (Stefani.) Danes se je pričelo prevzemanje upravnih institucij v južni Dobrudži po bolgarskih civilnih oblasteh, kakor je bilo to določeno v rumunsko-bolgarskem dogovoru, sklenjenem v Craiovi. V vseh krajih, kamor so danes prispele zastopniki bolgarskih oblastev, jim je prebivalstvo južne Dobrudže priredilo navdušen sprejem. Bolgarski uradniki so v popolnem redu prevzeli javne zgradbe in upravne posle.

Dr. Maček obolev

Zagreb, 17. sept. o. Službeno objavljajo, da je podpredsednik vlade dr. Vladko Maček lažje obolel ter da do nadaljnjega ne bo sprejemal obiskov.

Nov komandant Beograda

Beograd, 17. sept. p. Na predlog ministra vojske in mornarice je bil postavljen za komandanta Beograda armijski general Milorad Petrović, ki je bil dosedaj komandant I. armije. Novi komandant Beograda spada v vrsto naših elitnih oficirjev ter je bil vrsto let tudi prvi pomočnik ministra vojne in mornarice. Zadnji dve leti je poveljeval naši armiji v Novem Sadu.

Bivši podban Zdravković umrl

Zagreb, 17. sept. o. Danes je preminul bivši podban primorske banovine Andrija Zdravković.

Izročitev naših odlikovanj v Berlinu

Berlin, 17. septembra. AA. Danes opoldne je v prostorih jugoslovanskega poslaštva izročil jugoslovanski poslanik v Berlinu dr. Ivo Andrić odlikovanja članom upravnega odbora Jugoslovanskega nemškega združenja v Berlinu. Odlikovanja je izročil še nekaterim javnim in kulturnim delavcem. Po izročitvi odlikovanj je poslanik priredil kosilo na čast odlikovanih. Na kosilu so bili tudi uradniki jugoslovanskega poslaštva v Berlinu.

Iz poštne službe

Beograd, 17. septembra. p. Na pošto Ljubljana I. je premeščena Marija Kržanik, višji kontrolor 6. skup. doslej službovala na pošti v Kočevju. Na pošto v Podčetrtek pa je premeščena iz Celja Olga Ropotar, višji kontrolor.

Iz železniške službe

Beograd, 17. septembra. p. Minister prometa je premeštil iz Pragerskega železniškega skladišča Filipa Sergejeva na postajo Metković.

Guttenbergove znamke

Beograd, 17. sept. p. Dne 29. septembra bodo izročene v promet posebne znamke v proslavo 500-letnice rojstva izumitelja tiskarskih črk Gutenberga. Nosiile bodo sliko kraja Obod v Črni gori, kjer je bila ustanovljena prva tiskarna v naši državi.

Potres v Mostaru

Mostar, 17. sept. o. Zadržne dni so občutili v Mostarju in okolici ponovne potresne sunka. V pretekli noči pa je bil potres tako močan, da se je zrušilo nekaj dimnikov, neka staveža stavba pa se je popolnoma sesula.

Smrtna nesreča na Kolpi

Zagreb, 17. sept. o. Pri Osilnici na Kolpi se je pripetila nesreča, pri kateri sta izgubila življenje uradnik banske oblasti Ludvik Kolar in referent za ribarstvo inž. Delimir Katnić. Zaradi ureditve nekega ribarskega spora na meji Slovenije in Hrvaške sta odšla v Osilnico, kjer sta s čolnom krenila po narasli Kolpi. Ob neki skali se je čoln razbil ter sta oba padla v vodo in utonila. Pokojni Kolar je bil sin edine načelnika oddelka za kmetijstvo banske uprave Slavka Kolarja ter je studiral v inozemstvu gladkovodno ribarstvo.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska napoved: Znova se bo pooblačilo v zapadnih krajih, kjer zna biti tudi dež. Delno oblačno bo v ostalih delih države. Toplota se bo dvignila.

Španski minister pri kancelarju Hitlerju

Pozdravi v nemškem tisku — Vloga Španije pri novi ureditvi Evrope — Vpliv na Južno Ameriko

Berlin, 17. sept. j. (DNB) Včeraj je prišel semkaj španski notranji minister Serrano Suner. Njemu na čast je nemški zunanji minister von Ribbentrop sinoči priredil sprejemni večer v hotelu Adlonu. Danes je španskega ministra ob navzočnosti zunanjega ministra Ribbentropa sprejel vodja rajha Hitler, ter ostal z njim v dolgem razgovoru. Dopolodne je Serrano Suner položil venec na grob neznanega junaka. Španski minister je bil nato sprejet pri nemškem notranjem ministru ter pri šefu nemške policije. Notranji minister Frick je v čast španskemu gostu priredil kosilo.

Nemški tisk je z navdušenjem pozdravil prihod španskega notranjega ministra v Berlin. Listi označujejo Serrano Sunerja za enega najbolj zvestih pripadnikov in prvih sodelavcev generala Franca kakor tudi za enega največjih prijateljev držav osi.

Na delo za Rdeči križ!

V času od 15. do 21. septembra t. l. je običajni vsakoletni teden Rdečega križa. Rdeči križ je človekoljubna ustanova, organizirana dajavna milosrčnost.

Razmere, v katerih živimo, nam narekujejo, da letos še prav posebno poudarimo plemeniti namen in važnost društva Rdečega križa v vseh naši javnosti in da na ta način damo onim, ki pri tem društvu nesebično sodelujejo, nove pobude in vesolja za še čvrstše delo, one pa, ki so doslej stali ob strani, morda pridobimo za sodelovanje pri Rdečem križu.

Ko smo stopili v teden Rdečega križa, želimo, da bi v tem tednu sleherni Slovence uvideli, kako važna je plemenita ideja Rdečega križa za državo in narod.

V krajih, kjer še ni odbora Rdečega

križa, naj bi se našli ljudje, ki bi organizacijo tega odbora izvedli. Tam, kjer že obstoječa organizacija ne deluje, poskrbimo, da se zdrami in znova poživl! Povsod pa pojdemo ta teden na delo, da pridobimo Rdečemu križu čim več novih članov. Pomagajmo vsak po svojih močeh, da dobi v teh dneh Rdeči križ čim več sredstev, da bo mogel v tem popolnejši meri izpolnjevati svoje vzvišene naloge. Sola, cerkev in društva naj v tem tednu vse store, da se široke plasti naroda seznanijo s plemenitimi nalogami, ki jim organizacija Rdečega križa služi po celem svetu, pa tudi v naši državi in med našim narodom.

BAN DR. MARKO NATLAČEN

Režim v Podkarpatski Ukrajini

Budimpešta, 17. septembra. (MTI). Ob prevzemu dolžnosti vrhovnega komisarja Podkarpatske Ukrajine je Nikola Kozma, bivši notranji minister in predsednik agencije MTI, imel govor, v katerem je med drugim rekel, da zavista bodočnost in blagostanje Podkarpatske Ukrajine od bodočnosti vose Madžarske. Rusini, ki tvorijo večino prebivalstva, morajo živeti v slogi in sodelovanju z Madžari, zraven katerih so živeli že stoletja. Zvestobe Madžarski in njenemu regentu mora biti izver diskusije za vse prebivalce brez ozira na jezik in stan. Dalje je Kozma rekel, da si morajo biti vsi prebivalci Podkarpatske Ukrajine svesti tega, da je za vodstvo zunanje politike pristojna edino vlada v Budimpešti. Vsakdo, ki bi poskušal voditi zunanjo politiko na svojo oko, uregne priti na sum, da je agent kake tuje države. Nato je vrhovni komisar poudaril potrebo verske tolerance. Rekel je, da je nasprotnik birokratizma in da zahteva od uradnikov ekspektivnost, delo in največjo ustrežljivost do prebivalstva.

Poplave v Franciji

Grenoble, 17. septembra. AA. (Havas). Zaradi slabega vremena, ki od včeraj vlada v Alpah Zgornje Savoje, je nastopila velika škoda. Potoki in reke so se dvignile in preplavile mnogo vasi. Hudourniki so odnašali živino ter poškodovali električne in tovarniške naprave in kmetije. Poškodovanih je tudi več cest. Vas Alaver je popolnoma odrezana od sveta. Med Grenoble in Soisonom se je odtrgal plaz, ki je zasul železniško progo. V Grenobleu se boje, da bi utegnili popustiti jezovi, ki so sicer vzdržali naval vode pri poplavih 1937.

Novi incidenti na meji Besarabije

Budimpešta, 17. sept. s. (Columbia B. C.) Po informacijah tukajšnjih diplomatskih krogov je prišlo zopet do ponovnih obmejnih spopadov med rumunskimi in ruskimi četami. Sovjetska vlada je v zvezi s tem postavila rumunski vladi gotove zahteve, ki na po zatrdilih iz Bukarešte nimajo ultimativnega značaja. Rusija zahteva med drugim umik rumunske vojske z meje.

V madžarskih krogih pozorno zasledujejo nadaljnji razvoji dogodkov. Bukarešta, 17. sept. i. (Stefani.) S kraljevskim dekretom je bil divizijski general Antonescu, sedanjí predsednik rumunske vlade in državni vodja, zopet vpoklican v aktivno vojaško službo in hkrati povišan v čin armijskega generala.

Rumunija ima samo še 13 milijonov prebivalcev

Bukarešta, 17. septembra. AA. (DNB.) Notranje ministrstvo je objavilo statistiko, iz katere se vidi, da znaša rumunsko prebivalstvo po okrnitvi države le še 13.291.000.

V Franciji iščejo surogate

Clermont-Ferrand, 17. sept. AA. (Havas) Pod pritiskom vojne in zlasti pod pritiskom blokade je Francija sedaj prisiljena posvetiti vso pozornost umetnim sredstvom, ki bi zamenjala razne surovine. V tej smeri vlada v Franciji živo delo v laboratorijih in drugih delavnicah francoskih kemikov. Med drugim skušajo najti umetno zamenjavo za naravna goriva in zlasti zamenjavo za olje in sladkor. Verjetno je, da bodo v Franciji forsirali saditev koruze z ozirom na številne možnosti, ki jih omogoča ta rastlina.

Naši kraji in ljudje

Bodočim farmacevtom na pot Onim, ki nimajo izgledov na lastno lekarno

Lekarnarski poklic je abiturientom, ki so od nekdaj precej skrivnostna zadeva, kakor je tudi že stan sam po sebi zagonetnejši od drugih stanov. Se vedno je farmacija zavita v pajčolan alkimije in zato so prav redki tisti, ki se odločajo za ta poklic. Tudi stavek sam ima predpoved, ki jih drugi nimajo in si sam regulira število bodočih poklicnih tovarišev. Pred studijem na univerzi je namreč potrebna enoletna praksa v javni lekarni in to so lekarnarskemu staležu dane popolnoma svobodne roke, da on sam odloči o tem, ali bo sprejel med se nove studije ali pa se jih bo odrekal. Univerza je bil brez vsake moči. Ker pa je bilo lanske leto medicinski fakulteti v Beogradu priključen novo ustanovljeni farmacevtski oddelek, kamor se lahko vpiše vsak abiturient, se je prej omenjeni način studija farmacije delno izpremenil. S tem pa je dana možnost studija farmacije vsakemu, ki čuti za to potrebo.

Farmaceutski stalež v Sloveniji ni mnogo razširjen. Saj je po vsej Sloveniji le nekaj sto farmacevtov, ki se v večini primerov dele na lastnike lekarn in na njihove sodelavce. Razlike med enim in drugim ni v diplomah, ki je vsem enaka, pač pa v denarju. Zato lahko postane lastnik lekarnar samo tisti, ki ima precej kapitala za seboj. Sodelavec pa bo ostal tako dolgo nameščenec svojega bogatejšega tovariša, dokler se mu ne bo posrečilo zbrati potrebni kapital.

Tisti, ki se je odločil za farmacevtski poklic in ni bogat, mora vedeti, da se v nobenem staležu ne stavi toliko zaprek kot osamosvojitvi, kakor kakor baš v lekarnarskem. Zato bi svetoval tistim, ki so se odločili za ta študij, da temeljito premislijo, če so sposobni za borbo, ki jih bo čakala v tem poklicu, obenem pa jih zagotavljam, da ga ni poklica, ki bi imel tako široko polje dela kakor farmacevtski. Vendar je nekaj reči, o katerih morajo biti bodoči lekarnarji poučeni. Hotel bi jim olajšati pot v življenje.

Lekarnarski stan predvsem ni za tiste, ki jih vleče majhna, mirna služba z majhnimi zahtevami. Ni za tiste, ki se že v mladih letih veselijo brezdelja, ki ga bodo uživali v službi in posebno se v nezasedenem pokoju. Takile farmacevti se bodo prehitro prav bradko razočarali, saj je ravno ta poklic eden najbolj nevarnih, ko imate vsak trenutek posla z najhujšimi strupi. Majhna pomota in življenje sočloveka je v vprašanju, istočasno z vašo diplomom. Premalo vestnim ljudem ni mesta v farmaciji in jim svetujem, da se posvetijo drugim službam. Zato pa bodo razgibani, elastični in poletni značaji našli tem več veselja in uspeha v farmacevtskem staležu. Njim bo farmacija nudila temelje za najrazličnejše načrte, ki jih bodo s svojo mladostjo in drznostjo lahko uresničili.

Po končani študiji bo del farmacevtov odšel v lekarno, drugi del pa se lahko posveti najrazličnejšim poklicem, ki temeljijo na farmacevtskem studiju. Predvsem nudi znanje jezikov velike prednosti pri iskanju služb in te so lahko prav plodno-donose.

Danes se lahko mladi diplomirani farmacevti udeležujejo kot znanstveni sodelavci v vseh večjih tovarnah in zato iščejo francoske, angleške in nemške farmacevtske tovarne tudi pri nas svoje sodelavce, ki so obenem znanstveni zagovorniki preparatov in specialitet teh podjetij.

Naša domača zelišča, na katerih je naša domovina tako zelo bogata, nudijo lahko marsikateremu farmacevtu podlago za to, da si ustanovi trgovsko podjetje za izvoz zdravilnih zelišč in trav. Lahko pa bo tudi v svojem kemijsko-farmaceutskem laboratoriju destilirati eterična olja in izdeloval različne farmacevtske preparate. Tu bo moral razen veselja do dela uporabiti svojo znanstveno in trgovsko spretnost.

Nadalje bodo mladi farmacevti svoje znanje lahko uporabili v domači kemijsko-farmaceutski industriji, ki je šele v povojih. Tu nas čaka še ogromno dela, ker zaenkrat uvažamo skoraj vse kemikalije, domačega, sposobnega oseba pa takorekč nimamo. Kakor mi je znano, je v Italiji dveletni tečaj za diplomirane farmacevte, ki jih usposablja za strokovnjake izdelovanja tehničnih in farmacevtskih kemikalij.

Nadalje se v najnovejših časih posve-

čajo farmacevti študiju bojnih plinov in postajajo specialisti, drugi se izpopolnjujejo v higieni in vedijo podjetja, ki se bavijo z desinfekcijo. Tudi tu lahko pokaže farmacevt svojo iznajdljivost in znanje. Saj je higiena — in to praktična, ne samo teoretična — alfa in omega vsega udejstvovanja. Poznamo farmacevte, ki so se izpopolnjevali na tečajih za tržno nadzorništvo, kajti tudi ta poklic spada v roke popolnoma neodvisnih strokovnjakov, ker le na ta način bomo lahko rešili vprašanje higijene v večini podjetij, ki se danes temu upirajo.

In nešteto je še inšče poklicnega ude-

stovanja tistih farmacevtov, ki jim ne bo dano, da bi jih zaključeni krog lekarnarjev sprejel medse. Predvsem opozarjam na to, da poklic lekarnarja ni miren poklic. Čim bolj je človek razgiban, čim drzejši v svojem poletu in načrtih, tem širši mu je krog udejstvovanja. Še mnogo mladih, domačih lekarnarjev bo potrebnih naši domovini. Danes lekarnarski stalež ne pozna brezposelnosti. Nasprotno, primanjkuje jih, takšnih namreč, ki jim trgovina in industrija ni španska vas. To sem hotel povedati tistim, ki so se letos odločili za farmacevtski študij. Ni samo lekarna pribežališče po končani študiju, veliko več je drugih, smešljih poti. Govoril sem za tiste, ki niso med »izvoljenec«, za tiste, ki nimajo svojih lekarn.

Magister Liščan

Silovit orkan v Gornjem gradu Uničeni so domala vsi prideški daleč naokrog

Gornji grad 17. septembra

Silovit vihar je razsajal v nedeljo v Gornjem gradu in bližnji okolici. Ko so ljudje prihajali k dopoldanski maši, je nepričakovano zarjaval preko Črničeve naravnost orkanski veter, ki je pustošil do poznega večera in uničil domala vse prideške. Pri nas so zimska jabolka kazala ugodno, veter jih je stresel. Se preden, so dozorela, in tako so danes vse tablane gole, polomljena je koruza, potrgan se trževnjak nasadi, zbiti so na tla paradizni pomandranje je vsa ajda. Veter je bil tako močan, da je izruil večje število dreves in polomil na številnih dreves veje, najbolj pa so trpeli orehi. S številnih hiš v mestu je siloviti vihar odnesel opeko. Zlasti je trpela Rupova hiša, ki stoji na strmih ovinkih sredi mesta, tako, da tam ni bil mogoč skozi več ur prehod. Med vetrom je večkrat pričelo silno deževati in je teklo zaradi razdejanja streh v stanovanja. Na ulici ni bilo mogoče vzdržati in so se kmetje tako po maši razbežali v bližnje hiše, od koder so se šele proti večeru vrnili domov.

Avtobus na progi Ljubljana-Gornji grad, ki je odpeljal iz Ljubljane popolne, je moral na poti s Črničeve navzdol večkrat prekiniti vožnjo, ker je veter prevrnil na cesto na več krajih drevesa. V avtobusu prisotni banovinski cestar je s potniki odstra-

nil na cesto padlo drevje, da je bilo nadaljevanje mogoče. Takega viharja ljudje tod ne pomnijo od leta 1914., ko je tudi silovit orkan napravil veliko škodo, bilo je tik pred svetovno vojno. Veter, ki je bil v nedeljo naravnost orkanski, je tako pustošil, da je dejansko večina prideškov uničenih, ljudje zro s strahom v prihajajočo zimo, nujna pomoč je potrebna. Veter je polomil na več krajih električno napeljavo in tako tudi ni bilo luči, mesto je bilo vso noč v temi.

V nedeljo pa je še en dogodek, značilen za današnje dobo, vznemiril gornjegraško prebivalstvo. Mleko na 3 din liter so hoteli povišati nekateri ženske in so sklicale sestanke. Nato so dale v nedeljo po občinskem redarju pred cerkvijo oklicati povišanje. Oblastvo je takoj poseglo vmes in ob 11. uri je občinski redar že razglasil, da povišanje cene mleka ne velja. Oblastvo je takoj uvedlo kazensko postopanje zoper ženske in to zaradi nedovoljenega sestanka in nedovoljenega navijanja cen. Pomisliti je treba, da je le v nekaterih mestih doslej bilo dovoljeno oblastveno povišanje cene mleka od 2 na 2,50 din. Zakaj bi se v Gornjem gradu lahko povišalo kar na 3 din, ni uvideti, ko itak v našem mestu mnogo dražje plačujemo razna druga živila, katerih je v mestih na trgu dovolj na izbiro in po nižjih cenah.

Preprečen polet mladine Dež in veter sta v nedeljo prikrajšala „Jutrovčke“

Dr. Rape razlaga mladini bistvo raznih letalskih konstrukcij

Ljubljana, 17. septembra
Iz dneva v dan čitamo o drznih podvigih letalcev vojujočih se držav, ki sedaj odločajo o usodi mnogih narodov. Pri letalskih napadih in bojih ima veliko vlogo vreme; kadar je jasno in brezveterno, se morejo letalci »sprehajati« po brezmejnem ozračju kakor jih je le volja, če pa je deževno, vetrovno ali celo viharovno, tu, takar so letalci preden pristanejo. To so imeli priliko spoznati tudi naši najmlajši čitatelji, ki so si s tekmovanjem pri nagradnem natečaju »Mladice Jutra« priborili pravico do brezplačnega kratkega potovanja nad Ljubljano.

V nedeljo že pred 14. uro se je zbrala v našem uredništvu mlada četa navdušenih

pristašev letalstva. Samega veselega pričakovanja so jim žarele oči, nič jih ni motilo, ko se je vreme spreobčaralo in je bilo od minute do minute manj upanja za letalski izlet.

V dva velika avtomobila smo zbasali drobiž in nekaj odraslih spremljevalcev pa smo se popeljali na letovišče. Šef letalskega centra, ljubecni dr. Stane Rape je

Vsako podrobnost je treba spoznati od bližu, tudi občutljivi brzinomer, ki uboga na lahke piš

najprej pregledal četo, namenjeno v zračne višave, potem pa je vsakega posameznega povprašal po vzrokih njegovega navdušenja za letalski sport. Naših junakov vprašanja niso prav nič spravila v zadrego; prav

Častni predsednik invalidov na obisku v Sloveniji

Družabni sestanek vojnih invalidov je bil v nedeljo na Bledu v hotelu »Triglav« v navzočnosti častnega predsednika Božidarja Nedelca iz Beograda. Dragi tovariš iz svetovne vojne si je s prikupnim nastopom takoj osvojil zaupanje vseh prisotnih. Pozdravil ga je predsednik ljubljanskega združenja tovariš Štefe, ki je naglasil njegove zasluge zlasti za slovenske invalide in za nov invalidski zakon. Zastopstvo krajevnega organizacije vojnih invalidov na Bledu je podarilo g. Nedelcu lepo sliko Blede, gospe pa krassen šopek cvetja. Ginja se je g. Božo Nedec zahvalil za priščen sprejem in poudarjal iskrenost slovenskih vojnih invalidov, s katerimi sodeluje že polnih 20 let. Udeležba na nedeljskem sestanku je bila prav številna. Bila je to lepa manifestacija za pravice vojnih invalidov. Podobni sestanki bi bili potrebni gotovo tudi v drugih skupinah, da se na prijateljski način sklepajo in uvrščujejo vezi med ljudmi iskrene jugoslovenske zavesti, med katerimi gospoduje ljubezen in ostane politična diskusija izven okvira.

Z Blede je g. Božo Nedec, ki je podpolkovnik v pokoju, beograjski podžupan in častni predsednik združenja invalidov krajevine Jugoslavije, prispel v Ljubljano. Obiskal je gg. bana, župana, vse invalidske ustanove v Ljubljani in nekatero ožje znanje. Potem se je z gospo odpeljal na Golnik, kjer si je ogledal zdravilišče. V Ljubljani ostane tudi še danes. Z našim urednikom se je dalje časa razgovarjal predvsem o zdavi ortopedskega zavoda, ki ga bodo začeli graditi že v oktobru na vogalu Bohoričeve in Jegličeve ulice in za katerega so vsi potrebni krediti že zagotovljeni. Vsebinsko zanimivega pogovora bomo objavili jutri.

August Juh — 60 letnik

Ljubljana, 17. septembra

Odkar uživa sodni višji oficijal g. Avgust Juh zaslužen pokoj, ga srečujemo sicer osivelega po Ljubljani, toda kdor od bliže pozna tega vrliga moža, občuduje svežino njegovega duha, njegovo podjetnost, polno volje do dela in koristnih načrtov. Prav te dni je g. Avgust Juh praznoval 60letnico pa gotovo ne bo odveč, če izpregovorimo kratko, pošteno besedo o možu, ki se je skromno razvijal navzgor in ga je vedno vodila le nesebična ljubezen do sočloveka.

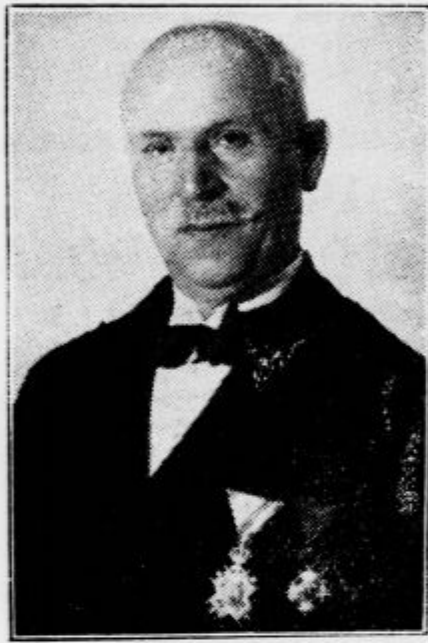
Gospod Avgust Juh je prejel že v teku službe mnogo lepih priznanj, posebno pršeno pa mu je pisal njegov nepozabni šef, pokojni pisatelj Fran Milčinski, ki mu je za 50letnico poslal čestitke z »besedami: »Prav rad se spominjam onih let, ko sem deloval na ljubljanskem okrajnem sodišču kot mladinski sodnik v najširšem pomenu

gladko so odgovarjali na vsa še tako zvit vprašanja

Dr. Rape je Jutrovčkam razkazal vsa letala, ki jih ni bilo mogoče v večji lopi. In jim je hkrati raztolmačil vse značilnosti posameznih modelov. Naša četa je tako pozorno sledila tolmačenju, kakor da bi bili sami strokovnjaki

Na žalost se vreme ni hotelo zboljšati, močnemu vetru se je pridružil še naliv in ni nam kazalo drugega, kakor ubogati dr. Rapeta, ki nam je v takem vremenu odsvetoval letenje. Sam se je za poizkušnjo dvignil z letalom v zrak in smo bili priče, kako ga je kljub viharju strokovnjaško obvladal. Naši malčki v takem vremenu ne bi imeli kaj posebnega užitka. Mesto je bilo zastrto od megel in neprestano je deževalo. Dr. Rape je obljubil, da bo vso četo navdušenih pristašev letarstva kulta dvignil z letalom v zrak, brž ko bo vreme dopustilo. Kaže, da bo to že prihodnjo nedeljo; do takrat pa bo verjetno tudi stric Matic pregal svoj revmatizem iz desne kolena, zaradi katerega je moral v toplice. Verjetno je prav ta neveselost kriva vsega slabega vremena. Prihodnjé pa bo najbrž tudi dobri stric Matic na letališču, da se bo mogel sam prepričati, kakšno veselje je napravil mali četi Jutrovčkov, s tem, da jim je za nagrado preskrbel užitek letenja nad Ljubljano, užitek, ki ga bo mladini tudi marsikateri starejši naš čitatelj zavidal.

besede. Pa ko se rad spominjam tega svojega dela, se nehoti vsakokrat hvaložno spominjam tudi svojih sodelavcev. Med njimi zavzemam odlično mesto. Vi, gospod višji oficijal. Baš za posle mladinske skrbi ne zadošča zgolj predpisana uradna bržnina in vestnost, nego mora delo prihajati

iz srca in biti skrajno požrtvovalno, brez ozira na uradne ure in prostore. Baš taki ste bili, gospod Juh. Nikdar nevojnosti in dela sili, nasprotno: vedno navdušeni za naše plemenite, toda hkratu izredno težke naloge ste ne le z največjo marljivostjo, točnostjo in sposobnostjo izbornosti vsilili vse vam poverjene uradne posle tega oddelka, nego ste, kakor se prav dobro in hvaložno spominjam, brez ugovora in celo iz lastnega nagiba vsilili tudi zunanjo urada in izven uradnih uti potrebe in umestne poizvedbe in nadzorstvo

V pokoju g. Avgust Juh ne pozna počitka in smo že večkrat imeli priliko čitati njegove različne koristne nasvete, segajoče v naše javno življenje. Nekateri njegovi predlogi pa so bili poslani naravnost na pristojna mesta, kakor na bansko upravo in na mestno občino in maseku: dobrega je bilo že upoštevanega. G. Avgustu Juhu sta red vsi v Jugoslovenska krona zaslužen vidno priznanje. Želimo skromnemu jubilantu še vrsto zadovoljnih let.

Fotografinja

za amaterska dela dobi stalno mesto. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Foto«. 6311

Kulturni pregled

Miško Kranjec, »Do zadnjih meja«

Nekoliko pred »Povestjo o dobrih ljudeh« je izšel obešen roman Miška Kranjca »Do zadnjih meja« (izdala Naša založba v Ljubljani, oprema Milana Mlakarja, 480 strani). Medtem ko je pisatelj v knjigi, ki jo je objavila letos Slovenska Matica, najbližji tipu idilične pesnitve, vendar zgrajene s prehtenim, v tvorini domišljiji zadostno prekaljenim materialom, je v romanu »Do zadnjih meja« nadaljeval linijo svojih socialnih epov iz prekmurskega življenja. Zdi se, da Kranjec snovno še zdaleč ni izrpal tega sorazmerno malega, a s mnogimi kontrasti obdarjenega pokrajinskega sveta. Ob vsaki njegovi knjigi moramo misliti ne le na čisto osebnost in umetniške kvalitete Kranjčeve epike, marveč tudi na stvarni donos njegovih knjig: na sam material, ki ga Kranjec s toliko pripovedniško plodnostjo kopiči, material o socialnih in moralnih vprašanjih slovenskega človeka sploh in posebej še našega rojaka z obodnih panonskih tal.

Dolga stoletja trajajoče življenje prekmurskega ljudstva v območju Ogrske ni dalo ne naših in ne madžarski literaturi niti enega dela umetniških in idejno dokumentarnih kvalitet, kakor jih je v dvajsetih letih prekmurskega življenja v Jugoslaviji ustvaril celo vrsto samo Miško Kranjec, ki je bil ob osvoboditvi še deček. To delo je že samo najboljši dokaz naravnih in duševnih povezanosti Prekmurja z ostalo slovensko zemljo in merilo velikih duhovno tvornih energij, ki jih je vzbudila priključenost tega ozemlja tja, kamor

sodi po etničnem bistvu in duševni strukturi svojega korenito slovenskega prebivalstva.

Roman »Do zadnjih meja« je delo, ki po svoji idejni in človeški vsebini, prav kakor po oblikovnih kvalitetah (in te kažejo tudi tu vse vrline in hibe Kranjčevega pisateljevanja) poplaja izlet v novo

deželo pisateljeve tvorne domišljije. Dogajanje, ki je zaobseglo 15 poglavij in daljši epilog, je razvrščeno okrog osebe Alojza Senčka (Senčka?). Ta oseba vstopa v pripovedni trak pisateljeve tvornosti v trenutku, ko se po daljšem razdobju blagostanja znajde brez vsega na cesti. Senček je pri priletu; za seboj ima burno življenje prekmurskega obrtnika, ki ga je

socialna stiska pognala v Ameriko, od koder se je vrnil tako bogat, da se je lahko vsa rodbina nekdanjega dobroskega kolarja pogospodila. Šele mnogo pozneje, v enem najbolj dramatičnih trenutkov, ko se mu hči Veronika — lastnica beograjskega nočnega lokala — razodene kot zločinka, se izpove, da si je nagrabil premoženje z ropom v Ameriki. Ta podrobnost samo komplicira značaj tega moža, ki — prav kakor mnogi iz galerije značajev v epiki Miška Kranjca — toliko modruje in poučuje druge, ali sanjari, kako bi ljudi osrečil. V času njegovega gospodarskega zloma so žena in otroci preskrbljeni in Senček lahko sam išče tisto »veliko misel«, ki ga bo zopet dvignila kvišku.

Na čitateljevo nemajhno presencenče se kolar Senček izpremeni v politika in napravi zavidljivo kariero kot poslanec. Ta Senčkov odnos do politike je prav tako važen in značilen kakor njegov odnos do rodbine, in oba tvorita nekako dve nosilni pultu Kranjčeve nove pripovedne kompozicije. Kdor bo podrobno razčlenjeval Senčka in njegov značaj, ga bo moral gledati posebej z vsake izmed teh dveh pult, ki sta povezani s Senčkovim zgledom ljubeznijo do dela in s čutom njegove odgovornosti najprej za rodbino in potlej za vse, kar se dogaja v njegovem kraju kot majhnem koščku zbezanega in nesrečnega sveta, ki potrebuje rešitve iz svoje bede in pravne stiske.

Z razdelitvijo pripovedne snovi v taka dva gibanja, notranje se prepletajoča dela je mogel Miško Kranjec ustvariti roman z močno in široko zajemajočo življenjsko problematiko. Z ene strani je spisal roman pomeščanene obrtniško-kmečke rodbine z vsemi družabnimi in psihološkimi značilnostmi takega neorganiziranega prehoda, ki tvori enega najzanimivejših problemov slovenske družbe v zadnjih desetletjih. V ta okvir sodi tudi podrobno opisovanje

odnosov, ki vežejo tako svojevrstno osebnost, kakor je Alojz Senček, z njegovo ženo (dolgoletno soprostvo se šele na pragu starosti izprevrže v skromno ljubezen) in z vsakim izmed otrok. Tu sta posebno uspeša portreta Marjete in Veronike, dveh skrajnih kontrastov, ki označujeta moralno posledico nagle socialne izpremembe v Senčkovih rodbini. Prav tako značilno je orisana Senčkova sestra Marga, posebno zanimiva epizoda je usoda Tereze in njene rodbine, dalje usoda nakarice Barice. Z rodbinsko plastjo romana je Kranjec pokazal zopet marsikaj novega iz življenja malega človeka v okviru prekmurske prirodne scenerije, z nekaterimi otenki otondnih socialnih in družabnih razmer.

Druge snovna sestavina Kranjčevega romana je politika. Kranjec na usta svojega glavnega »junaka« večkrat in precej na široko modruje o pravi in nepravni, strankarski in nekaki vsečloveški politiki, ki bi z izrabo socialne moči malega človeka preuredila svet tja do nekakega socialnega optima. Kranjec je vnesel v svoje pripovedovanje marsikatero tudi stvarno zanimivo opažanje o odnosu preprostim ljudem do politike, »o veličini in bedi volilnega boja, o nastajanju strank, o agitaciji, o nasprotjih med aktivnimi in pasivnimi sloji v politično agirajoči družbi itd. Razdobje Senčkovega poslanskega mandata je opisano na moč živahno in odraža nekoliko tudi svojske razmere v Prekmurju.

Najvažnejša je kajpak osebnost Alojza Senčka. Dve težnji neugnano vrtinčita njegovo notranjost: z ene strani se hoče dvigniti nad druge, izvesti svojo »veliko misel«, pokazati se pomembnega in vplivnega, kar je najbrž splošna potreba vseh iz malih razmer zrasihih in z močnejšo voljo in z bistrejšo inteligenco obdarjenih ljudi. Z druge strani se skuša ta stremiljivi prekmurski kolar čimbolj približati širo-

Kraljica tropskih noči

HEDY LAMARR in ROBERT TAYLOR

FILM, KI IMA VSE VRLINE:
v kinu Matici, tel. 22-41
danes ob 16., 19. in 21. uri

1. Najidealnejši, lepi igralci
2. Romantična ljubavna vsebina
3. Omamljiva muzika
4. Metrofilm, ki ga morate videti

kim, brezličnim ljudskim plastem in biti samo nekaj izvrševalec njihove volje, o čemer modruje na razne načine, zlasti v epilogu. V politiko ga ne počene samo želja po uveljavljenju, marveč tudi potreba maščevanja. Na strani 161. pravi pisatelj o njem: »Maščevanje ga je gnalo, gnala ga je želja, da bi se postavil pred svojci, da bi preizkusil ljudi in da bi naposled spravil vase nekaj denarja...« Toda že med agitacijo se začneja v njem neka preobrazba: vzbujajo se altruistična čustva, čut solidarnosti s preprostimi in izkoriščanimi ljudmi prevladuje vedno bolj v njegovem mišljenju in njegovi dejavnosti. Vendar pa prva plat Senčkove narave neugnano bedi in se vpleta v njegova dejanja. Senček je omahljivec. Ko se zbliža z meščanskimi ljudmi, ki ga večje zapletejo v mrežo poslovnih koristi, in ko se s strastjo druge pubertete zaljubi v lepo Beto, je druga narava začasno premagana. Poslanec Senček se korumpira in zapusti ljudstvo. V tem času eksperimentira s politiko, preizkuša, kakšna je moč denarja in kako daleč se dajo ljudje prodajati in kupovati. Ko mu poteče mandat in ko izgubi volilno bitko, je že naveličen politične dejavnosti in se resignirano vrne v preprosti svet, nazaj h kolarškemu delu. Zopet je delo, trdo telesno delo, tista moč, v kateri se prerodi.

V teh mnogoterih izkušnjah se oblikuje in dozoreva do zadnjih meja Senčkova osebnost. Aktivna in pasivna, sebična in altruistična plat njegove narave se izživljajo do skrajnosti. V vzgonu vseh energij aktivističnega človeka se dvigne Senček nad svoje okolje in potlej pade zopet na njegovo povprečje, da zraste od tod do tistega novega osebnostnega formata, ki ga začuti tli pred smrtjo: formata nekakega kmečkega Mesije, ki bo povedel bedne in izkoriščane v ljubljeno deželo sreče za vse in vsakogar. Kolarbanj med dvema svojima naturama in med dvema

Domače vesti

Bela sužnja

KINO SLOGA — Telefon 27-30

Francoski velefilm

JE USTVARIL SODBO, DA JE TO DELO DUHOVITO, POLNO ŠARMA Z NEDOSEGLJIVO IGRO DANIELLE DARRIEUX.
Predstave ob 16., 19. in 21. uri.

SRČNI UTUPI (Battement de Coeur)

Iz Ljubljane

u— Okolica kraljevega spomenika dobi novo lice. V ponedeljek in včeraj in danes so delavci odstranili slavostne mlaje in nosilce vencev v Zvezdi, ki so ve čas od odkritja sem dajali svečano sliko slavostnih dni. Vsi venci so bili prepeljani v nekdanjo Auerspergovo palačo, kjer se nahaja zdaj mestni muzej. Tu bodo spravljani

Zanimiv življenjski roman mlade evropske lepote za omrežjem orientalskega harema. Zgodovinska rekonstrukcija dogodkov v bližnjem orientu, kjer je vladala pod krinko orientalske vljudnosti še do nedavne korupcija, bakšiš, spletke in utaje. V glavni vlogi lepa francoska filmska umetnica VIVIAN ROMANS — Režija MARC SORKIN — Glasba: MAURICE JAUBERT. — Premiera danes ob 16., 19. in 21. uri.

brom. Poučevala se bo nemščina, francosčina, italijanska, angleščina in ruščina (v večernih tečajih). Zveza organizira tudi popoldanske otroške tečaje za šolarje in šolarke višjih razredov ljudske šole. Odbor.

u— Akademski pevski zbor vabi vse pevce-novice, ki nameravajo vstopiti v zbor, naj se blagovoljno prijavijo na glasni deski APZ pred balkonsko dvorano na univerzi in to čimprej, da bo mogoče takoj pričeti s preizkušnjami. (—)

u— Angleško društvo je začelo 16. t. m. z rednimi tečaji za poučevanje angleščine. Vrše se tečaji za začetnike, za naprednejše in konverzacijski tečaji. Interesenti za učenje angleščine, tako začetniki kakor naprednejši, se sprejemajo še nadalje, ker bo otvorjenih še več vzorednih tečajev. Pod vodstvom lektorice g. F. S. Copelandove se bodo vršili tudi tečaji o obči in moderni literaturi ter posebej tečaj za čitanje Shakespearejevih dram. Obenem sponoča Angleško društvo, da se vrše spet redni čajevi večeri vsako sredo zvečer ob pol 21. v društvenih lokalih. Tavčarjeva ulica 12, kjer se sprejemajo tudi vse prijave ob knjižničnih urah od 18. do 19.

u— Umetno-zgodovinsko društvo, v četrtek 19. t. m. ogled cerkve sv. Jakoba in sv. Florijana ob treh popoldne. Sestanek pred cerkvijo sv. Jakoba.

u— Zaloška čista je zaradi ureditve in tlakovanja v odseku od Jegličeve ceste do Stare poti zaprta za vozni promet od danes do preklica. Zasilni promet bo tekli med tem po Holzapflovih ulicah.

u— Francoski film v Ljubljani. »Battement de Coeur« (Srčni utrip). Film francoske produkcije, ki ga dajejo v kinu Union, zvaljaba občinstvo s svojo igrivo, leščeco, čeprav le površinsko napetostjo, vendar pa je njegova umetniška vsebina in moč samo v igri in v tehnični izvedbi. Delanje teza filma res obravnava nena-

vadno snov in meša s prilično smelostjo diplomatski svet s podzemnim svetom velemednih žeparjev, ki imajo celo svojo šolo z vajami na modelih. V splošnem na film ne presega ravni kriminalnega romana. Odlična je igra nosilcev glavnih vlog, predvsem Danielle Darrieux. Ta resnično dražestna igralka odpira vse registre svoje umetniške bogate igre in že zaradi nje je film »Srčni utrip« vreden pozornosti. Srčno dobro dekle, ki pada v mrežo organiziranih in »kvalificiranih« žeparjev in stopi odhod v službo diplomatov z njihovimi ljubezskimi intrigami, je dobila v Darrieuxovi prvovrstno interpretko. Topla navihost, tatinska spretnost, prebujenje ljubezskih čustev, čar zapičevanja vse to zveni z vso polnostjo iz njene nepozabne igre. Film ima kajpak hlapov end, v katerem zmaga srce nad siromštvom in njegovimi posledicami, vendar na bi človek želel v dejanju filma več etične globine in še več srčne toplote.

u— »Bela sužnja« v kinu Slogi! Gotovo se vsi spominjate lepe filmske igralkice Viviane Romanove in njene sijajne vloge v filmu »Neapel, mesto poljubov«. Njena nova vloga v filmu »Bela sužnja« jo polčaže v zanimivem orientalskem okolju, ko živi v večnem strahu, da si bo njen mož izbral poleg nje še druge žene, s katerimi bo morala deliti njegovo ljubezen. Trdi so za njo nepisani muslimanski zakoni in običaji, ki ji kratijo evropsko pojmovanje svobode ter ji je dovoljeno družiti se samo z ženami. V sultanovem haremu so zbrane žene iz vsega sveta in ni lahko možu, kadar se njih dvajset in še več zedin in se mu rogajo. Njihovo življenje za haremskimi rešetkami je polno ljubezenske radosti pa tudi zavisti, prezira in trpljenja. Film je samo nekaj dni na sporedu v kinu Sloga ter bo zaradi svoje zanimive in pester vsebine privabil številne ljubljanske obiskovalce kina. (—)

Šolo oddajo v najem

Žalostne prosvetne razmere pri Sv. Bolfenku

Sv. Bolfenk, 17. septembra. Kakor drugod po Sloveniji, so si tudi farani Sv. Bolfenka v Slovenskih gorah zgradili nekot šolo, ki bi naj služila vzgoji mladine ter bi naj bila prostor, v katerem si kmečki otrok pridobi potrebnega znanja za življenje. Kmetu je sicer težko dovedati, da šolanje njegovih otrok zaveda državo in da se kulturno stanje kakšnega naroda meri na podlagi prosvetljenosti. Vendar se je v poslednjih letih navadilo že tako na šolo, da godrnja nad neurejenimi razmerami, če ne more poslati otroka od doma, ko mu nima dati dela. Neredko se čuje iz ust kakšnega grutiranja, naj bi bil pouk v šoli le tedaj, ko ni dela, tako bi se bili otroci uporabiti s pridom na dveh straneh.

Kaže na, da se bo pri Sv. Bolfenku v Slovenskih gorah želi kmetov ustreglo. Ko drugod po naši deželi primanjkuje šolam razredov, ko odpira vzoredne in grane nove šole, kjer mladi učitelji preizkušajo svoje moči, se farani Sv. Bolfenka bavijo z mislijo, kako in komu bi oddali v najem šolo. Ni jim namreč potrebna. — Ne da bi ne bilo otrok. — bog ne dai, nasprotno, prirastek na otrokih je leto za leto večji. Tudi potreba po učenju je »lečča, le učiteljev ni. Tu in tam nameri šolska oblast nobela, da je šola tudi pri Sv. Bolfenku v Slovenskih gorah. Pozabi, da Bolfenčani plačujejo davke kakor kdor koli drugi, da so prav tako zvesti državljanji Jugoslavije kakor kdor koli drugod

in da je njihova deca prav tako vredna izobrazbe kakor je vredna tega deca drugih krajev.

Pred nekaj leti je poučevala na šoli nekaj mesecev učiteljica-novinka sama, da je šola štirirazredna in je otrok za pet razredov. Kaj so delali z njo oproščenci, ko so se vrnili v šolo, ve povedati ona. To pripovedovanje je grenko, grenkejšče od marsičesa, kar vzdrži včasih oblast da prislubne in »pomaga«. Kakšni so bili učni uspehi, če učenci niso hoteli niti vstati, ko je vstopila v razred učiteljica, stoji na dlan. Šolski upravitelj, ki je prišel v to zmedo, je razmere na šoli uredil in že so se jele kazati posledice krepkega vodstva na šolskih uspehih. Zdi pa, da je upravitelj premeščen nekam v Haloze. Pravilo, da po lastni prošnji, premeščen je bil tudi tretji učitelj, (kljub temu, da je šola štirirazredna, so zadnje leto poučevali na njej le trije učitelji), tako da je ostala na štirirazrednici žena bivšega upravitelja sama.

Da se to nevezdrno stanje na šoli uredi, prošjo prebivalci Sv. Bolfenka v Slovenskih gorah oblast naj prekliče predstavitev upravitelja, gospoda Viktorja Svalgerja. S tem zamaši nastalo vrzel in prepreči razbitje družine. Če pa iz kakršnih koli razlogov tega ne more, naj dodeli na šolo dovolj učnih moči, da otroci ne bodo prikrajšani na znanju. Ako se ne da urediti ne eno ne drugo, tedaj nameravajo farani oddati svojo šolo v najem. Čemu bi —? Stala zgrada tu brez koristi. I.K.

Nesloga med brivskimi mojstri in pomočniki

Predlog pomočnikov, da se doseže sporazum

Ljubljana, 17. septembra. Iz brivskih vrst so oddali zadnja leta trije mojstri v prostovoljno smrt. V vseh treh primerih je bilo vzrok obupa skrajno neugodno stanje in z njim zvest, da iz gora ni mogoče najti izhoda. Zastavil sem si vprašanje: kdo jim bo sledil? Vem, da smo vsi obsojeni na propast, če sami ne zajemo krize, ki je v našem poklicu od dne do dne hujša.

Ali je mogoče najti izhod? Sodim, da ni vprašanja, ki se ne bi dalo ugodno rešiti

v blagor vseh nas brivskih mojstrov in pomočnikov. Treba pa je volje in odločnosti, uvidevnosti in razumevanja z obeh strani pa bomo v brivski poklic vnesli tisti red, ki je danes neobhodno potreben naš lep stroki. Organizacija brivsko-frizerskih pomočnikov v Ljubljani je ponudila mojstrom roko sprave, da bi se prijateljsko in resno pomenili o odnosih in našli smernice za bodoče skupno delo. Kolikor je bilo s strani odbora mojstrov dobre volje in so se naše zahteve upoštevale, im pomočnike in pomočnice izražamo hvaležnost. Ne razumemo pa tistih delodajalcev, ki so na nedavnem širšem sestanku grajali naše prizadevanje, da se s strani delodajalcev prizna naša organizacija. Poudarjamo samo, da je v njihovem interesu, če skupno rešujemo brivski stan, ki je spričo nelojalne konkurence, brivice in raznih razkrojevskih elementov obsojen na počasno, a gotovo hiranje.

Ob splošni draginji ne zahtevamo pomočniki nič pretiranega, če želimo vsaj minimalno mezo. Vprašanje je le, koliko pomočnikov bo v Ljubljani deležnih plače po uredbi, ki je v veljavi že nad leto dni, a od 150 do 200 v Ljubljani zaposlenih pomočnikov in pomočnic ni prejela doslej predpisane meze niti ena četrtina. Vemo, da spričo nizkih cen, reklamiranih celo v izlozih, večina delodajalcev ne more svojega oseba dostojno plačati. Toda banska uprava je že leta 1935. odobrila združenju cenik, ki je za današnje čase prenizek, vendar bi boljši prejkoli pomočnikov ne bili tako oteženi, če bi se le vsi mojstri točno držali vsaj tistega cenika. V splošnem pa je treba urediti frizerske cene in preprečiti anarhijo nelojalne konkurence, katere žitev je v glavnem slaboplačani pomočnik. Če bi mojstri hoteli priznati našo organizacijo, da bi se organiziralo vse brivsko-frizersko delavstvo na strokovni in stanovski podlagi, bi bili z mojstri dovolj močni, da se upremo zmedbi, ki preti mali črti volje, nam pa še prav posebno. Tako pa bi se začela borba za pravice, ki nam jih nudi zakon in ki si jih bomo znali priboriti. Borbe nismo hoteli, zato tudi odklanjamo obtožbe. Je pa še vedno čas, da se doseže najlepša sloga med pomočniki in mojstri.

Brivski pomočnik.

* Milijon dinarjev za nemške šole v Jugoslavijo so vrgle dosežanje nabiralne akcije med našimi Nemci. Nabiralne akcije se še nadaljujejo.

* Ker je bil letos naval abonentov izredno velik, javlja uprava Narodnega gledališča v Ljubljani, da so vsi abonmaji razen reda B že zasedeni in bodo zaključeni, le v redu B je še nekaj sedežev na razpolago. Zato opozarja vse reflektante, naj se nemudoma prijavijo, ker bo sprejem abonentov 18. t. m. ob 17. zaključen. Prihlase sprejemajo v veži dramskega gledališča vsak dan od 10. do 12. in od 15. do 17.

* Prvi avtomobil na Kopaniku. Silkovita planina Kopanik, ki stoji v srcu Srbije, v dolini Ibra, in je znana mnogim turistom in smučarjem zaradi svojih lepot, doživlja v zadnjem času lep napredek. Senzacija je doživela te dni, ko je prispel prav do vrha prvi avtomobil.

* Postavljen bo Vukov dom v Tršiču. V planinskem podrinskem mestecu Tršiču, rojstem mestu Vuka Karadžića, je bila v nedeljo svečana blagoslovitev temeljev Vukovega prosvetnega doma, ki ga bodo postavili kmetje in rudarji. V domu bosta knjižnica in čitalnica.

* Vpisovanje v trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«. Ljubljana, Demebranska cesta 15 (tel. 43-82) za Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti se vrši še ta teden, ker je zaradi naknadnih prijav odprt en od oddelkov. (—)

* Močan potresni sunek v Gori gor. V noči na torek so imeli močan potres v Vasojevičih, pri Beranah. Potresni sunek je bil tako krepak, da so na mnogih hišah pokopale stene. Ljudje so prestrašeni zapuščali domove. Potres je trajal 25 sekund.

* Drzna tatvina sredi škofoje Loke. V noči od ponedeljka na torek so drzni tatovi izpraznili izlozbeno okno čevljarkega mojstra Ivana Hafnerja v škofoji Loki. Napravili so za 2000 din škodo. Odnesli so različne pare čevljev, možkih in ženskih. Okradeni mojster svari pred nakupom.

* Z razbito glavo je obežala mrtva 68 letna Frančiška Mrakova v Poljanah. V soboto popoldne se je podala z dvema drugima ženicama iz Brebovnice v Poljane. Ko se ji je približal poltovorni avto usnjarja Batističa iz Strazišča, je Mrakova v zbeganosti skočila čez cesto. Blatnik je revo pograbil in jo vlek 4 metre s seboj. Na kraju nesreče se je zbralo mnogo ljudi, prispel je tudi banovinski zdravnik, ki pa ni mogel več pomagati. Priče navajajo, da je šofer storil, kar je bilo v njegovi moči, da bi preprečil nesrečo.

Pri slabem teku, zaprtju črevesja pozivi ena časa naravne Franz-Josefove grenčice pokvarjeno prebavo in čisti črevesni kanal. Reg. S. br. 15485/35.

* Pastirčkova borba z orjaskim orlom. Na neki južnosrbski planini je desetleten pastirček ubil ogromnega orla, ki je napadel ovce. Borba med orlom in pastirčkom je bila silo dramatična. Deček je končno s srpom potolkel ptico, ki je bila težka 20 kg in je merila z razprostrtimi krili 3 metre.

* Strašna smrt pastirčka. 13letni pastirček Jelenko Vukojevič iz Gračanice v Bosni je v nedeljo splezal na električni drog. Na vrhu droga se je dotaknil žice in že ga je oplazil tok, ki ga je dobesedno sežgal. Nesrečni deček je padel mrtev z višine 20 m in starši so našli le nekaj zgojenih ostankov ob drogu.

* Obveščajo se vsi imetelji delnic rumunskih petrolejskih družb, ki so v Jugoslaviji, da je rok za zgijosanje delnic podaljšan do 12. oktobra 1940.

* Pouk posameznih predmetov (stroje-pisje, slovenska in nemška stenografija, knjigovodstvo, korespondenca itd.) tuji jeziki se prične 25. septembra — Izbra predmetov poljubna! Učnina zmerna. — Dnevni in večerni tečaji na žilji obiskovalcev. Specialni dnevni stenotipistovski tečaj in posebni večerni trgovski tečaj — Podrobne informacije daje ravnateljstvo trgovskega učilišča »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Demebranska c. 15 (telefon 43-82). (—)

* Prešernova koč na Stolu je bila 16. t. m. zaprta, na kar opozarjamo planincele za ČMD. Inž. Breznikar, Zagreb, je poklonil namesto cvetja na grob blagopokojne gđ. Vide Petanove za ČMD 100 din.

* Namesto venca na grob pokojnega dr. Winkmüllerja je daroval g. dr. Adolf Ramšak, zdravnik v Črni, znesek 150 din Rdečemu križu v Črni.

tečajema socialne dejavnosti daje Senčkovski osebnosti pečat prehodnega človeka, ki stoji na meji med staro družbo in revolucionarnimi množicami. Zelja po velikih dogodkih in vzgon nevsakdanjih strasti ga gibljeja tudi tedaj, ko prihaja z druge strani kot resignacije, spoznanje nemoci posameznika v mreži razbrzdanih socialnih nasprotij, prav kakor spoznanje minljivosti, ničevnosti, utrujenosti in smrti.

V Alojzu Senčku je Miško Kranjec zopet življenjsko nakazal tisto etiko novega človeka, ki jo že nekaj časa zasledujemo v njegovih spisih. Je to etika izrazito laičnega značaja, čeprav ne nujno ateistična. Kranjčevi Senčeki in drugi podobni ljudje verujejo v človeka in v človeštvo, mrzijo bedo, skušajo ostvariti sen o maksimu sreče med ljudmi. Dvomijo, da bi bila solza dolina nujen, od Boga dani pojav. Gibalna sila te nove etike je socialni hedonizem, in na njem so zgrajene vse nove Kranjčeve socialne povesti. Ta etični pogled ne prikriva temin življenja in mračne oblasti zla in smrti, vendar veruje v zmago življenja, ki presega minljivo usodo poedincev. Zato Senček razume in odpušča zločine sebe in drugim, če se rode iz življenjske nuje in niso namen samim sebi, marveč samo strahoten padeč, ki mu sledi vstajenje in z njim sreča tudi za druge. Senček odpušča Veroniki njen zločin, ker ga mora odpuščati tudi sebi. Zlo je nujna preizkušnja na poti k dobremu. Senček vztraja do zadnjih mej na svoji poti in se ne umakne kakor njegov ameriški tovariš Žerdin med spokornike, marveč umira v viziji dela za osvobodjenje in osrečenje človeštva ter s poslednjim pogledom na zvezde iz neskončnosti.

V tem Kranjčevem socialnem hedonizmu seveda ni dosti manj svojevrstne religije kakor v krščanskem verovanju, samo da je ta religija izrazito tostranska. V okviru našega poročila se seveda ne moremo spuščati v razglabljanje njene problematike. Vsekako pa je Kranjec tudi z etične strani prav tako zanimiv pisatelj, kakor je z umetniške in socialne.

Kranjčev roman »Do zadnjih mej« je v zgradbi nekoliko preveč razvlečen in prepodoben, kar je skoraj že stalna slabost Kranjčevih epičnih kompozicij. Po svoji fabuli, po osnovni koncepciji in po precizni izdelavi nekaterih podrobnosti je to velikopotezno delo. Ko ga preberemo, imamo občutek, da smo pogledali v brezna duš in doživeli iz globokega osvetljenja človeško usodo. Videti je, da Kranjec še ni povedal zadnje besede in da raste v moči svoje pripovedne umetnosti in tudi v prepričevalnosti svojega sloga. V romanu je poleg epično nujnih in upravičenih mest tudi marsikako odvečno, plitvo, izkonstruirano mesto. Čudno se zdi, da pisatelj s takim pripovednim instinktom, kakor ga ima Miško Kranjec, ne čuti, da je epično nemogoče tisto Senčkovsko modrovanje o malem narodu v dramatično tako napetem trenutku z Veroniko, ki mu je pravkar razodela svoj zločin. Takih in podobnih izkonstruiranih nemogućnosti je v recitativu in v dialogu še nekaj, kakor občutiti za hip tudi v samem Senčku poleg šuma krvi in utripa srca šuštenje literarnega papirja.

Zapiski

CIVILNA ZAŠČITA

»Škola za civilno zaščito grada Zagreba« je postala pravo središče študij za civilno zaščito. V njeni založbi je začela izhajati

zbirka »Civilna zaščita u teoriji i praksi« Pravkar je izšla peta knjiga te zbirke in sicer v dveh ločenih »vezikih«: se oba tičeta zdravstvene službe civilne zaštite.

Avtor prvega zvezka z naslovom »Patologija diagnostika i terapija otrovnih bojnih otrovin« je dr. Drago Choisepek. Pisec razpravlja na podlagi obsežne strokovne literature, čije seznanje je objavljen v začetku knjige, o značaju in učinku dušilcev (klora, fosgena, difosgena, klorpirina in nitroznih plinov), daje o kožnih strupih (iperit, lewisit), o dražljivih plinih in o raznih drugih strupih, ki prihajajo v poštev pri sovražni vojni akciji. Pri vsakem izmed obravnavanih strupenih plinov navaja tudi sredstva za prvo pomoč in za terapijo, kakor tudi profilakso, v kolikor je mogoče. Tako je v knjigi povedano to, kar potrebuje zdravnik pa tudi ono, kar mora znati zdravstveno osebje in o čemer naj bi bilo v glavnih potezah poučen sleheren izobraženec. Knjigo, ki obsega 118 strani, zaključujejo poleg poglavlja o diferencialni diagnostiki zastrupljenja z bojnimi strupi in kazal nekatere razorne priloge ter tabelarni pregled simptomatologije zastrupljenja z bojnimi plini. Številne ilustracije izpopolnjujejo besedilo.

Drugi zvezek vsebuje skupno delo dveh strokovnjakov: dr. Draga Chlouška in dr. Aleksandra Pačića z naslovom »Organizacija zdravstvene službe civilne zaštite«. Tu je podrobno obdelana tehnična in praktična stran civilne zaštite. Med drugim so v spisu navedila o ustanovitvi in ureditvi hišne zdravstvene pomoči v primeru napadov z bojnimi strupi, organizacija zdravstvene patrolne, ureditev in funkcija postaj za prvo pomoč, začasnih in stalnih bolnic

DOPIŠNA TRGOVSKA ŠOLA

v Ljubljani — Kongresni trg 16 II.

vpisuje

v svojo Dvoletno trgovsko šolo in ostale tečaje ter predmete, kakor knjigovodstvo, stenografijo, pravo itd. ter tuje jezike, kakor nemščino, italijanshino, francoshino i. dr.

VPISE SE LAHKO VSAKDO.

Pouk se vrši z dopisovanjem, je osebno in zato uspešen. Vsa pojavnila pri vodstvu zavoda brezplačno.

* Beograd je ukinil trošarino na živež. Na ponedeljkovi seji beograjskega mestnega sveta je bil stavljen predlog, da se ukine trošarina na fižol, krompir, zelje, svinjsko maslo, čebulo in nekatere druge živila, ki jih prinašajo kmetje na trg. S tem se bo povečal dovoz masti in živil na beograjske trge.

* Donji Lapac sprejema goste. Siromščak na hrvaškem mestecu Donji Lapac, ki št. 900 prebivalcev, je sprejelo v soboto nenavadne goste, tri znane zagrebške variznike: Julija Hochsingerja, Vilka Karosia in Vjekoslava Gostla. Prihod interniranecv je vzbulil v mirnem mestecu in njegovi siromasni okolici izredno zanimanje. Kakor poročajo, so se s prihodom variznikov takoj zvišale cene nekaterim kmečkim pridelkom. Vse tri interniranec so namestili v neki koči v Dnopolju, vasi, ki leži 5 km daleč od Donjega Lapca. Vsako jutro se morajo javiti v Donjem Lapcu. — V ponedeljek so bili poslani na prisilno bivanje v Donji Lapac še trije varizniško-trgovci iz Karlovcv. V Osijeku so doslej kaznovali zaradi varizništva 17 oseb. Najvišja kazen je znašala 10.000 din in jo je moral plačati trgovec z drvi Abraham Sohn.

* Na Sušaku bodo postavili zdravilišče za kostno jetiko. V nedeljo je bilo na suškem mestnem poglavarstvu posvetovanje o zgraditvi modernega zdravilišča za kostno jetiko. Pobudo je dal znani specialist za kostno jetiko dr. Delić, šef zdravilišča v Kraljevi.

* Razpišana zdravniška služba. Banska uprava razpisuje službo zdravnika združene zdravstvene občine Raka s sedežem v škocijani v lastnosti banovinskega uradniškega pripravnika za VIII. položajno skupino. Prošnje naj se vložijo do 28. oktobra.

Zoper trdo stolico, zlato žilo in črevesne katarje je naravna Franz-Josefova grenčica, večkrat na dan užita, dobro sredstvo. Reg. S. br. 15485/35.

Iz Celja

— **Poziv celjskemu prebivalstvu!** Predstojništvo mestne policije poziva prebivalstvo, da prijavi vsakogar, ki bi se pregrešil proti uredbi o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije s tem, da bi zahteval za življenjske potrebščine pretrpano visoke cene, zlasti za moko, meso, mast in slanino. Prebivalstvo naj prijavi tudi vsakogar, ki kopljič blago v spekulativne namene ter povzroča s tem nedopustno povzročanje cen in pomanjkanje blaga. Borba proti spekulantom z življenjskimi potrebščinami je težka, če ne sodeluje aktivno vse prebivalstvo. Zato naj vsakdo prijavi krivce kriminalnemu oddelku celjske policije, ki bo vsak prijavljen primer takoj preiskal.

— **Poplava je minila.** Visoko narasla Savinja, njeni pritoki Voglajna, Sušnica in Ložnica ter Hudinja in Koprivnica so se v ponedeljek do večera vrnili v struge. Veliko škodo je povzročila tudi Hudinja v Trnovljah, šmarjeti in škofiji vasi. Voda je porušila del nasipov, odnesla mnogo plodne zemlje ter se razlila po poljih in travnikih. Na Frankolovem je Tesnica odnesla jez pri začetnem mlinu. Hudo poplavo je povzročila Slivnica pri Podsedri in Pesnica v dramski okolici. Seveda je škoda tudi v drugih predelih zelo velika.

— **Prilike gradnje sodne palače na Glaziji.** Dne 7. oktobra ob 11. bo pri tehničnem oddelku banske uprave v Ljubljani, Gledališka ulica 8/III, prva pisarna ponudila licitacijo za težaška, zidarska, betonska in železobetonska dela pri zgradbi sodne palače na Glaziji v Celju. Načrti in projekti so na razpolago in v pogled pri tehničnem oddelku banske uprave. Državna uprava si izrecno pridržuje pravico oddati dela ne glede na višino ponujene vsote ali tudi vse ponudbe odkloniti brez kake obveznosti.

— **Tlačenje Mariborske ceste.** Dne 10. oktobra ob 11. bo v prostorih tehnične oddelka banske uprave, odseka za državne ceste in mostove, Ljubljana, Gajeva ulica 5, prva pisarna ponudila licitacijo za rekonstrukcijo državne ceste št. 50 v Celju od km 75.414 do 76.660, to je za modernizacijo in tlačenje Mariborske ceste od rudarske šole skozi Gaberje do Ceste na pokopališču na Sp. Hudinji. Proračun znaša 950.620 din. Ob istem času bo tam tudi prva pisarna ponudila licitacijo za dobavo malih kock za rekonstrukcijo te ceste. Zadevni proračun pa znaša 840.720 din.

— **Sokolovo društvo Celje-makla** bo imelo drevi ob 20. redno letno skupščino v veliki dvorani Narodnega doma. Dnevni red in ostale podrobnosti, ki so v zvezi s skupščino, so bile pravočasno objavljene. Dolžnost vsakega člana in članice je, da prisotnosti rešni skupščini in pokaže dejansko zanimanje za svojo organizacijo.

— **Nadaljevanje nagradne sretnosti tekme** bo v nedeljo 22. t. m. na strelšči v Pečivniku. Prosimo strelce iz Celja, zlasti mladino, da se udeležijo tekme že dopolne.

— **Damski priročnik** letni letak prirediteljskega zavoda za pospeševanje obrti pri Zbornici za TOI v Celju. Vpisovanje bo še do sobote 21. t. m. v prostorih poslovalnice v Obrtnem domu v Celju.

— **Uboj v Mozirju.** V nedeljo so se v gostilni v Mozirju streljali fantje. Med pretopom je nekdo udaril 35letnega posestnika svinca Josipa Kolenca iz Homca pri Rečici ob Savinji s tako silo s cepinom po glavi, da mu je prebil lobanjo. Kolenca so prepeljali v ponedeljek zjutraj v celjsko bolnišnico, kjer je večer zjutraj izdihnil.

— **Starček se je naveličal življenja.** V ponedeljek je si 81letni dinar Anton Polak v Petrovčah zasadil nož v levo stran prsi, tako da je nož obšel v prsih. Obupane starčka so prepeljali v bolnišnico. 17letni Jernej Kreča, natakav v kolodvorski restavraciji na Zidanem mostu, pa je v ponedeljek padel tako nesrečno, da si je ranil levico. Tudi ta je v bolnišnici.

Iz Maribora

— **Modernizacija državne ceste Maribor** — Fram je vprašanje, ki zanima zlasti avtomobiliste. Z deli so pred kratkim začeli, vendar se odločujoči čimniti niso mogli odločiti, ali bodo cesto betonirali ali pa asfaltirali. Prevladovala je teza, da bi se državna cesta asfaltirala. To misel so sedaj opustili in sicer iz razloga, ker asfalt ni dobiči. Zaradi tega bodo cesto betonirali. Kakor znano vrši cestna dela država v lastni režiji. Doslej so votali za modernizacijska dela 2 miliona din, kar pa seveda zdaleka ne bo zadostovalo. Bati se je, da bodo dela spet zaostala, če ne bo več denarja oziroma novih kreditov.

— **Posestno gibanje.** Hermina Kančeva je kupila od Antona Lavrenčiča hišo v Trstevski ulici 30 za 430.000 din; poveljni policijske straže Anton Pušić je kupil od Ivana Petka hišo v Ljubljanski ulici 18 za 270.000 din; Stavbenik Ivan Slokan iz Ljubljane je prodal družgi »Dom grafičkov« parcelo na Kralja Petra trgu za 300.000 din; zobozdravnik dr. Kristan, Helena Kristanova, Erika Kacova in dr. Rudolf Kac so kupili od Ivana Slokana hišo v Ruški cesti 1 za 700.000 din.

— **Lanski gledališki abonenti,** ki si želijo obdržati stare seje, se naprošajo, da to prijavijo gledališki blagajni do sobote dne 21. septembra, ker se bodo seje od tega dne dalje odvajali novim abonementom.

— **728.091 ljudi je obiskalo kopalnice na Mariborskem otoku** od ustanovitve leta 1930. Največji obisk je bil leta 1932, ko je obiskalo Mariborski otok 87.782 kopalcev, najmanjši pa je bil leto, ko se je kopalje 52.454 ljudi.

— **Odposlanstvo mariborskega Narodnega gledališča** ponovno v Beogradu. Kakor znano, dobi mariborsko gledališče daleko najmanjšo državno podporo med vsemi državnimi gledališči. Ker je zaradi narasle draginje ansambel upravičeno zahteval povišanje prejemkov, se je podalo v začetku julija odposlanstvo gledališča v Beograd, da izpravi iznenačenje podpore z onimi ostalimi oblastnimi gledališči. Ker pa je finančni minister odbil zadevni predlog prosvetnega ministrstva, je posredovalo te dni drugo odposlanstvo v prosvetnem in finančnem ministru ter pri raznih drugih vplivnih gospodih. Sedaj se zastopniki gledališča vrli. Pravijo, da so dobili vtis, da bo njihova prošnja vendarle ugodno rešena.

— **O načinu izterjevanja mestnih davščin,** zlasti pa glede izterjevanja zaostalih mestnih davščin, ki so narasle na okoli 4 miliona din, so razpravljali na zadnji seji mestnega sveta. Uradni predlog je bil, naj se zaostala davščina izterja potom posebnega mestnega organa, ki bo obiskal zamudnike ter jih pozval na plačilo davkov. Na ta način bi odpadli številni pisme-

ni opomini, ki so zelo zamudni. Mestni svetnik g. Meglič pa se je zavzel za to, naj mestna občina uvede pri izterjevanju mestnih davščin iste metode, kakor davčna uprava. Pred dokončnim sklepom glede načina izterjevanja mestnih davščin, bodo predlog m. s. g. Megliča proučevali.

— **Zanimiva razstava karikatur.** Remigija Bratuža je podaljšala do nedelje 22. t. m. Razstava je ta teden v režiji Rdečega križa, zato naj mešan: tudi z obiskom razstave v beli dvorani Školskega doma pomagajo RK pri njegovem človekoljubnem udejstevanju.

— **Odkrita zaloga sunja** V Mariboru je že dlje časa pomanjkanje sunja, ki se

je v zadnjem času podražilo celo za 15%. Pomanjkanje je posledica spekulacije, zaradi česar so organi mestnega tržnega nadzorstva in zastopniki policije, ki imajo nalogo, kontrolirati zaloge, uvedli pri bivšem tovarnarju usnja Heilbergu preiskavo. V skladiščih so odkrili mnogo usnja v vrednosti preko dveh milijonov dinarjev. Vso zalogo so zaplenili, javnost pa pričakuje, kakšni bodo ukrepi glede gospoda Heilberga.

— **Obupa.** V Pekrah so našli obešenega 46-letnega opekarskega delavca Alojzija Sekulo. Šel je v prostovoljno smrt. Obupa so baje krive družinske razmere.

Gospodarstvo

Uredba o podržavljenju Narodne banke

Pred meseci je »Jutro« sprožilo vprašanje spremembe zakona o Narodni banki v smislu podržavljenja, kar je izzvalo v vsej jugoslovnski javnosti obsirne polemike. S tem vprašanjem se je v zadnjem času bavila tudi kraljevska vlada. Prejšnji teden je reševanje tega vprašanja na mednarodnih mestih toliko dozorelo, da je ministrski svet sprejel uredbo, s katero se spreminja zakon o Narodni banki. Uredba je bila večer objavljena v beograjskih »Službenih novinah« in je s tem dnem stopila v veljavo.

Glavne spremembe zakona o Narodni banki so po tej uredbi naslednje. V členu 6. je ukinjena določba, da ne sme imeti država skupaj z državnimi ustanovami več nego 20% bančnih delnic.

Sprememba določb o razdelitvi dobička

Važna pa je zlasti sprememba člena 37, ki se tiče razdelitve čistega dobička med državo in Narodno banko. Po dosedanjih predpisih se je najprej od čistega dobička odbil odstotek za rezervni sklad, nakar je pripadla delničarjem 6% dividenda, od ostanka pa je 30% pripadlo državi. Od nadaljnjega ostanka se je dopolnila dividenda na 10%, preostalo vsoto pa sta si delili država in Narodna banka na polovico do zneska, ki omogoča dividendo do 14%. Pri nadaljnjem ostanku je država dobila 2 tretjini od zneska, ki je dal možnost dividende do 17%. Če je še kaj ostalo, je dobila država tri četrtine od zneska, ki je omogočil dividendo do 20%, od končnega ostanka pa je po dosedanjih predpisih pripadlo državi 90%.

Po spremenjenem besedilu člena 37 se od doseženega čistega dobička odvzame najprej odstotek za rezervni sklad, nakar dobi delničar dividendo do največ 8% glavnice, ves preostali čist dobiček pa pripade državi in se uporabi za odpis ostanka prejšnjih posojil, danih državi. Dividenda je torej s spremembo zakona o Narodni banki maksimirana na 8%. Ker je nominalna vrednost delnic 3000 din, bo znašal v bodoče dividenda največ 240 din na delnico, med tem ko je Narodna banka zadnja leta izplačevala po 400 din dividende na delnico.

Uprava se imenuje s kraljevim ukazom

Bistveno se spremenijo tudi določbe, ki se tičejo upravnega in nadzorstvenega odbora. Narodni banki načeljuje guverner, ki ga podpira dva viceguvernerja; ti trije pa sestavljajo obnem s tremi člani (dolej z dvema članoma) upravnega odbora izvršilni odbor Narodne banke. Guverner in oba viceguvernerja se postavljajo s kraljevim ukazom na predlog finančnega ministra in v sporazumu s predsednikom vlade (dolej s kraljevim ukazom na predlog finančnega ministra). Guverner in oba viceguvernerja se lahko odstavijo prav tako s kraljevim ukazom na predlog finančnega ministra v sporazumu s predsednikom vlade.

Upravni odbor Narodne banke sestavlja guverner, kot predsednik dva viceguvernerja in 22 članov. Člani upravnega odbora se postavijo za dobo 6 let s kraljevim ukazom na predlog finančnega ministra in v sporazumu s predsednikom vlade (dolej je člane upravnega odbora izvolil občni zbor delničarjev). Od članov

upravnega odbora mora biti 12 takih članov, ki stalno bivajo v Beogradu, ostali pa so lahko iz drugih krajev. Enajst članov upravnega odbora mora biti imenovanih iz vrst delničarjev Narodne banke. Za dobo trajanja mandata ne smejo biti člani upravnega odbora v službi kakšne banke v svojstvu ravnatelja, podravnatelja ali šefa oddelka. Pet članov pa so lahko osebe, ki so v državni ali samoupravni službi kot aktivni uslužbenci (dolej aktivni državni in samoupravni uslužbenci niso mogli biti člani upravnega odbora).

Nadzorstveni odbor je sestavljen iz 7 članov, od katerih se 3 postavijo za tri leta s kraljevim ukazom na predlog finančnega ministra in v sporazumu s predsednikom vlade, 4 pa izvoli občni zbor delničarjev za tri leta (dolej je vseh sedem članov izvolil občni zbor delničarjev).

Ukinjen je predpis, da mora guverner, preden nastopi svojo dolžnost, predložiti dokaz, da ima 40 delnic Narodne banke, viceguverner da ima 30 delnic, član upravnega odbora pa da ima 20 delnic.

Po spremenjenih določbah zakona je finančni minister pooblaščen, da predpiše spremembe statuta Narodne banke v smislu te uredbe. Poznejše spremembe statuta predpiše finančni minister na predlog upravnega odbora banke. V prehodnih določbah je predpisano, da traja mandat dosedanjih članov upravnega odbora do postavitve novega upravnega odbora. Določbe glede razdelitve čistega dobička pa se uporabljajo od 1. januarja 1941 naprej.

V smislu pooblastila, ki ga daje uredba finančnemu ministru, je finančni minister že predpisal spremembe statuta Narodne banke, ki so prav tako že objavljene v »Službenih novinah«.

Komentar

„Hrvatskega dnevnika“

»Hrvatski dnevnik« se bavi v uvodniku z reformami pri Narodni banki in pravi med drugim:

»Kakor se vidi, je podržavljenje Narodne banke izvedeno s polnim spoštovanjem legalnih interesov njenih delničarjev. Delničarjem bo tudi nadalje pripadala dividenda v višini zakonite obrestne mere. Morda bodo nekateri delničarji prodali svoje delnice, ker jim ne bodo več donosale toliko, kakor doslej. S tako izvedenim podržavljenjem je omogočen tudi Hrvatom močnejši vpliv na Narodno banko. Ta vpliv bo odvisen od naše politične moči in njenega odraza v osrednji vladi. Finančni minister dr. Šutej je s svojim vztrajnim delom in z energijo zlomil odpor finančnih magnatov in povedel Narodno banko na pot, po kateri bi bila morala že davno kreniti. Poraz finančnih magnatov ne bo niti najmanj prizadel interesov srbskega gospodarstva, čeprav so se ti magnati rekrutirali iz vrst srbijanskih bogatašev. Srbi kmet, delavec, uradnik, obrtnik in mali trgovec, niso imeli nobenih posebnih koristi od dosedanjega privilegirane položaja delničarjev. Interesi teh elementov bodo v bodoče še bolj zaščiteni, ker se mora predpostavljati, da so za to zaščito močnejše poročito odgovorni čimniti na celu državne uprave, kakor skupina posameznikov, ki so gledali predvsem le na svoje osebne koristi.

Pred novimi omejitvami potrošnje bencina zaradi štednje z gumami

Nedavno smo poročali, da se pripravljajo nove omejitve v prometu z motornimi vozili in da je predvidena zopetna prepoved avtomobilskih voženj preko nedelje. Zdaj poročajo iz Beograda, da razmišljajo na pristojnem mestu, da bi se še bolj omejili promet, zlasti da bi se preprečevalo nočne vožnje.

Ze zadnjič smo opozorili, da ni upravičena bojazen, da bi nam zmanjkalo bencina, ker ima Rumunija na razpolago dovolj nafte, zlasti odkar se je ustavil izvoz nafte po morju v zapadno Evropo. Znano je, da se v Rumuniji kopljejo zaloge nafte, ker kapaciteta prevoznih sredstev po Dunavu in železnici ni tako velika, da bi Rumuniji omogočila vnošenje celotne produkcije. Naša država pa lahko z lastnimi rečnimi ladnjami prevozi do rafinerij vse potrebne količine. Po najnovejših informacijah iz Beograda tudi niso nove omejitve predvidene zaradi tega, ker bi nam primanjkovalo bencina, temveč zaradi pomanjkanja gume, ki narekuje štednjo z avtomobilskimi gumami. Omejitve prometa nai bi bile začasne in bi se ukinile, če bi se zboljšala naša oskrba z gumo.

Ze večerai smo poročali, da je trgovinski minister podpisal odlok o nadaljnjih omejitvah uporabe gumila, ki prepoveduje izdelovanje avtomobilskih gum in tudi uporaba gumija za regeneriranje starih gum. Le s posebnim dovoljenjem trgovinskega ministra je v bodoče dovoljeno izdelovanje gum za tovarne avtomobile, avtobuse ter za avtomobile v vojaški in javni službi, pri čemer določijo trgovinski minister tudi količino produkcije. Gornji odlok, ki je že objavljen v »Službenih novinah« od 16. t. m. določa nadalje, da morajo oni obrati, ki želijo izdelovati avtomobilske gume za tovarne avtomobile in avtobuse ter za avtomobile v vojaški in javni službi v treh dneh po objavi tega odloka vložiti prošnjo na trgovinsko ministristvo z označbo vseh tehničnih podatkov. Če ministristvo ne izda dovoljenja v desetih dneh po objavi tega odloka, potem

sme dotični obrat izdelovati avtomobilske gume samo še pet dni. Če pa dobi dovoljenje mora ustaviti izdelovanje ene vrste avtomobilskih gum, za katere ni dobil dovoljenja. Kakor smo že poročali vsebuje uredba predpise, po katerih se mora oblastveno ugotoviti ustavitve izdelovanja, pri čemer morajo oblastveni organi popisati vse količine izdelanih predmetov, katerih izdelovanje se ustavi, kakor tudi vse količine preostale surove gume.

Gospodarske vesti

— **Naša tekstilna industrija se seli na jug.** Ze v začetku avgusta smo poročali, da se je znano tekstilno podjetje »Jugobruna« iz Kranja odločilo, zgraditi veliko moderno tekstilno tovarnico v Jagodini. Trvdka Jugobruna je že kupila potrebna zemljišča ter bo v najkrajšem času pričela graditi novo tovarnico. V nedeljski številki pa smo prinesli vest iz Beograda, da je bila tam ustanovljena nova delniška družba pod imenom Jagodinska tekstilna industrija d. d. z glavnico 2 miliona din, ki se po potrebi poveča na 12 milijonov. Sedaj poročajo iz Beograda, da gre pri ustanovitvi Jagodinske tekstilne industrije d. d. za združnično podjetje tvrdke »Jugobruna« iz Kranja. Beograjsko »Vreme« celo trdi, da gre sploh za prečeltev velike tekstilne tovarnice »Jugobruna« iz Kranja v Jagodini, kjer so pogoji za industrijska podjetja mnogo ugodnejši. Zato bo Jagodina v kratkem dobila tudi novo tovarnico koles in mototoklov, tovarnico kmetijskih strojev »Utra«, vrhu tega pa se bo preselila v Jagodino tovarnica klobukov bratov Rot iz Subotice.

— **Stanje Državne hipotekarne banke.** Po najnovejšem izkazu o stanju na dan 31. avgusta je imela Državna hipotekarna banka za 1123 milijonov din privatnih hranilnih vlog. V zadnjih mesecih kaže stanje vlog počasi dvigati. Lani so znašale ob koncu prvega polletja privatne hranilne vloze 1512 milijonov, potem pa so stalno nazadovale in so ob koncu maja dosegle najnižje stanje 1086 milijonov; od tedaj pa se vloze zoet polasoma dvigajo in so ob koncu avgusta narasle na 1123 milijonov. Razni fond i kapitali raznih ustanov so znašali ob koncu avgusta 2985

milijonov (lani 2907). Razne naložbe po tekočih računih na so ob koncu avgusta dosegle 6713 milijonov (lani 1357). Likvidnost Državne hipotekarne banke se je v zadnjih mesecih zboljšala in so gotovinska sredstva ob koncu avgusta narasla na 601 milijon dinarjev (lani 438). Hipotekarna posojila se nadalje zmanjšujejo in so znašala ob koncu avgusta 1716 milijonov (lani 1820) med tem ko so komunalna posojila narasla na 2022 milijonov (lani 1533). Občutno so se letos zmanjšala lombardna posojila, namreč na 30 milijonov (lani 154), menična posojila na hipoteko pa so znašala le 61 milijonov (lani 76). Nova je v primeri z lanskim letom postavka eskonta državnih bonov, ki je znašal ob koncu avgusta 286 milijonov din. Dolz finančnega ministristva pa je znašal v avgustu 817 milijonov (lani 1072). Aktivni tekoči račun so izkazani v višini 5210 milijonov (lani 558). Končno je še omeniti postavko vrednostnih papirjev, ki je narasla od lanskih 1432 na 1555 milijonov.

— **V kratkem pride v promet novi sladkor.** Iz Beograda poročajo, da so sladkorne tovarnice že pričele predelovati letošnje peso in da bodo lahko že v tekočem tednu prišle na trg z novim sladkorjem.

— **Cene za izvez jabolk v Nemčijo.** Prižad obavlja, da morajo izvezniki zagotoviti nemškimi kupcem za vse blago, ki bo uvoženo v nemško carinsko področje do 24. septembra t. l. za namizna jabolka 25 mark, za potrošna jabolka 18 mark in za jabolka za mošt 10 mark, vse franko nemško-jugoslovenska meja za 100 k ne to z doplačilom 1.50 marke ori pošiljniku franko madžarsko-nemška meja. Predalci morajo z nemškimi kupci o prički izmenjave zaključiti že v naprej določiti to pravico zaračunavanja povišanih cen če se uvožno carinjenje izvrši po 24. septembru.

— **Konferenca uvoznikov parafina.** Kakor je znano, je pri nas veliko pomanjkanje parafina, zlasti za potrebe naših svečar. Prei smo parafin uvažali iz zapadne dela Poljske, ki je danes priključen Rusiji. Zato si potrošniki parafina prizadevajo, da bi dobili potrebne količine iz Rusije. O tem vprašanju bo v sredo v direkciji za zunanjo trgovino v Beogradu konferenca vseh interesentov, na kateri bodo razpravljali o oskrbi naše industrije s parafinom in o možnosti uvoza parafina zlasti iz Rusije.

— **Ukinjene carinske meje med Nemčijo in protektoratom.** Iz Berlina poročajo, da je nemška vlada odredila vključitev češkomoravskega protektorata v nemško carinsko območje, in sicer s 1. oktobrom t. l. Kakor je znano, je naša država že na mladnem sestanku jugoslovensko-nemškega stalnega gospodarskega odbora sklenila z Nemčijo sporazum, v katerem je rešeno vrašanje naših trgovinskih odnosov s protektoratom, po vključenju protektorata v nemško carinsko območje.

— **Pretovrnitev delnic rumunskih petrolejskih družb.** Rumunsko poslanistvo v Beogradu sporoča vsem jugoslovanskim lastnikom petrolejskih delnic iz Rumunije, da je rok za prepis teh delnic na delnice z imenom podaljšan do 12. oktobra t. l. Pretvarjanje delnic v delnice na ime kakor tudi njihovo zigoznanje pri rumunskem poslanistvu je obvezno pod grožnjo uničenja onih delnic, za katere bi predpisana formalnost ne bila urejena. Istočasno z zigoznanjem in s prepisom delnice na ime morajo lastniki teh delnic dokazati dan, kdaj so jih pridobili. Vse druge informacije se lahko dobe v rumunskem poslanistvu, trgovinski odsek.

— **Licitacije.** Dne 20. septembra bo pri vojnosanitetnem zavodu v Zemunu licitacija

Pred trgatvijo v Pišecah Ljudje pravijo, da je letos »prazno« leto

Pišeca, 16. septembra
Desiprav nam je toča kolikor toliko prizanesla, so izgledi na našo trgatve nad vse klavirni. Trta namreč letos davno ni nastavila toliko groznih nastavkov kakor v normalnih letih. Le nekatere vrste, kakor laški rizling, portugalka, hrvaška ranina in še nekatere vrste imajo nekaj grozjda, večina traja pa je jalova. Bujno se je razvilo rožje, dokaz, da našim vinogradom ne manjka dušika. Še se poznajo posledice dveletne zaporedne toče. V treh dveh letih je bil grozdni nastavek dober, da, prav dober. Zdjaj se pa menda les še ni popolnoma pozdravil in pocellil.

Povrh pa še lanska izredno ostra zima, kakršne ne pomnimo tukaj celih 35 let! Po nižjih legah je pozeblo do 50% traja, po višjih pa tudi dosti, tako da stoji po vinogradih poleg suhih trsov tudi takšni, ki so pomladi še ozeleneli in celo grozjda nastavili pa so se v teku poletja posušili, ker jih je mraz pozimi poškodoval. Sploh pa tudi letošnja hladna in deževna pomlad, ki je že močno ovirala trto v cvetju, da se je veliko cvetja ospalo, ni bila ugodna za trto. Prav takšno je bilo poletje, hladno

Izredna skupščina češke sokolske zveze

Potreba je nanesla, da je predsedništvo ČOS sklicalo za 1. september izredno glavno skupščino, kjer so bile vse župe zastopane. Najprej so zborovalci razpravljali o raznih gospodarskih zadevah in o gradnji dveh velikih stanovanj hiš, ki sta skoraj dokončani poleg Trstevskega doma. Skupščina je dovolila predsedništvu najeti primerne posejila za dokončanje obeh hiš, kjer bo skupno 48 stanovanj, v prizemlju pa velika prodajalna sokolskih potrebščin ČOS. Kletni prostori obsegajo prostrana skladišča. Dalje je bilo izpopolnjeno starejšinstvo, ker je bilo mnogo bratov v zadnjih letih zapustilo njega vrste iz različnih razlogov. Izvoljen je bil nov starosta ČOS br. dr. Jan Keler, njegovi namestniki dr. Saver, dr. Štoci in dr. Hřebík in še 7 bratov na izpraznjena mesta, sami stari, preizkušeni sokolski delavci. Volitev je bila popolnoma soglasna, z vzklikom. Skupščina je potem izglasovala predsedništvu dalekosežna pooblastila za slučaj, da bi bilo sklicanje skupščine zaradi nujnosti ali kakih drugih vzrokov nemogoče. Predsedništvu pa lahko poveri celo samega zveznega starosta a isto polno močjo v nujnih primerih.

Zborovanje je poteklo nad vse gladko in je pokazalo enodušnost v vrstah čeških Sokolov v vseh važnih zadevah. Starosta dr. Keler je skupščino končal z lepim nagovorom, kjer je med ostalim poudaril, da

cija za dobavo sanitetnega materiala. Dne 25. septembra bo pri Zavodu za izdelavo vojne opreme v Beogradu licitacija za dobavo raznega suknja in gotovih obek. Dne 26. oktobra bo pri mestnem poglavarstvu v Tuzli licitacija za dobavo vodomerov za mestni vodovod. Dne 30. septembra bo pri upravi smodnišnice v Kamniku licitacija za dobavo 100.000 kg mase za impregniranje eksplozivov. Dne 30. septembra bo pri upravi I. oddelka vojno-tehnične zavoda v Hanjrijevu pri Skoplju oifertna licitacija za dobavo impregniranega platna.

Borze

17. septembra

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeno 14.70 — 14.90. Za trške bone je bilo v Zagrebu povprasevanje na 52.50, v Beogradu na 52.10. Bolgarski klirinški čeki so se v Beogradu nudili po 92. Tečaji na svobodnem trgu se nadalje ravnaio po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je Voja škoda nadalje ponuščala in je prišlo do prometa po 439 (v Beogradu po 437). V ostalih državnih vrednotah ni bilo zaključkov.

DEVIZE

Ljubljana. Oficielni tečaji: London 178.33 — 181.58, New York 4425 — 4485, Curih 1009.84 — 1019.84. Tečaji na svobodnem trgu: London 220.60 — 223.80, New York 5480 — 5520, Curih 1247.90 — 1257.90.

Curih. Beograd 10. Pariz 9.80 (bankovci 6.7750). London 16.75 (bankovci 8.00). New York 439 (bankovci 440.50). Milan 22.1750. Madrid 40. Berlin 175.40 (registermarke 53.50).

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Voja škoda 439 — 440, 4% agrarne 51 den., 4% severne agrarne 51.50 den., 6% begluške 78 bl., 6% dalm. agrarne 70.50 bl., 6% šumske 70 bl., 7% stabiliz 93 den., 7% invest. 98 den., 7% Seligman 100 den., 7% Blair 94 den., 8% Blair 99 — 100; delnice: Narodna banka 7800 bl., PAB 192 bl., Teboveliska 295 — 298, Gutman 45 den., Sečarana Ožjek 205 den., Sečarana Vel. Bečkerek 600 den., Isis 35 den.

Beograd. Voine škoda 436.50 — 437.50 (437), 4% severne agrarne 52 den., 6% begluške 76.50 bl., 6% dalm. agrarne 62.75 — 69.25 (69.25), 7% invest. 99.50 den., 7% Seligman 102 den., 7% Blair 94 den., 8% Blair 99.25 — 100 (99.25).

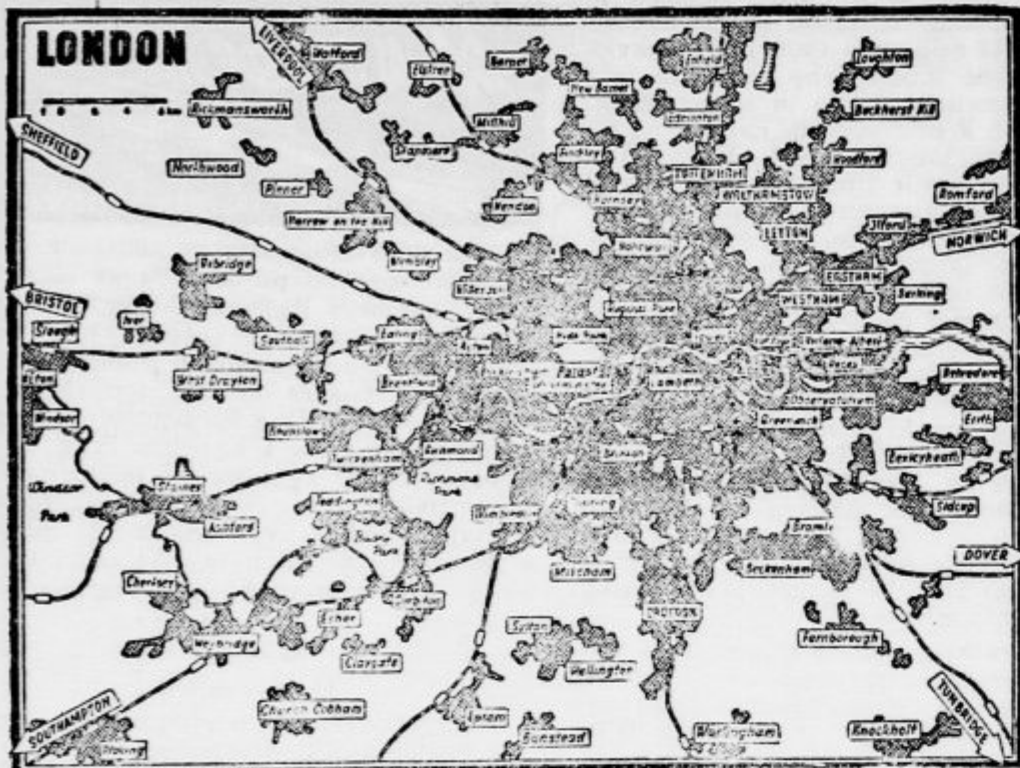
Blagovna tržišča

ZITO

+ Chicago. 17. sept. Začetni tečaji: pšenica: za dec. 76.875, za maj 77.25; kornuza: za sept. 62.75, za dec. 55.875.
+ Novošadska blagovna borza (17. t. m.). Tendence nespremenjena. Pšenica: za pšenico veljajo odkupne cene po uredbi. Ovčs: baški, sremski 300 — 302.50. Rž: baška 355 — 357.50; ban. 352.50 — 355. Ječmen: baški in sremski 340 — 345; poljski 360 — 400. Kornuza: baška 340 — 342.50. Moka: franko mlin v dunavski banovini brez skupnega davka in vrec: »og« in »og« 723; krušna moka 358. Otrba: franko mlin brez skupnega davka in vrec: 180. Fitol: baški in sremski beli brez vrec 430 — 435.

in deževno. Zbog neugodnega mrzlega vremena

Od tod grede ceste na vse strani

Zemljevid londonskega mesta, iz katerega drže ceste na vse kraje Anglije

London se prilagodeva

Devet milijonov Londončanov spreminja način vsakdanjega življenja

Na konferenci, ki so jo imeli te dni v Londonu zastopniki vlade, industrije, trgovine in strokovnih organizacij, so sprejeli važne sklepe, ki se nanašajo na prilagoditev angleške prestolnice novemu položaju, ki je nastal zavoljo vsakodnevnih napadov nemških letal.

Devet milijonov Londončanov bo sedaj na mah spremenilo način svojega vsakdanjega življenja. Blagovnice in vse večje trgovine z večjim številom nameščenecv se bodo zapirale od sedleže ob 4. popoldne, da se bodo mogli nameščenici spočiti v poznih popoldanskih urah. Zabavišča, kinematografi, gledališča, varieteti in drugi podobni lokali bodo svoje predstave zaključevali že ob 9. zvečer namesto ob 11., kakor je bilo do sedaj.

V vladni četrti imajo veliko »preseljevanje«. Najvažnejši oddelki premesčajo svoje urade v kleti in zaklonišča, pionirski od-

delki gradijo podnevi in ponoči nova zaklonišča in zavarovane prostore za urade. Vodja varnostne službe je izjavil nekemu novinarju, da ima na razpolago več nego 50.000 mož, »da bi obnovili dobo jamarjev.

V znamenju tega dela, ki ga vrši oddelek za javno varnost, so zaklonišča zasebnih in javnih ustanov s presenetljivo hitrostjo spreminjajo v spalne dvorane. Če stopaš po Londonu, opaziš vsepovsod ljudi, ki izginjajo za žimnicami, posteljami, blazinami in drugimi podobnimi stvarmi pod zemljo. V mnogih javnih zakloniščih urejajo knjižnice, radio in druge možnosti za razvedrilo ter skušajo podzemeljsko življenje Londončanov napraviti kolikor mogoče znošno. Tudi javne prometne naprave se prilagodevajo novim razmeram. Vse-povsod urejajo posebno avtobusno službo, ki naj bi nastopala takoj tam, kjer bi nastale kakšne prometne motnje.

Nov višek v delovanju sončnih peg

Napoved magnetskih viharjev, kakršnih doslej še ni bilo

Znani italijanski raziskovalec potresov Raffaele Bendandi, ki slovi zavoljo svojih pogostih napovedi potresov in drugih naravnih katastrof (ki se pa potem, hvala Bogu, večinoma ne zgodijo), pričakuje za drugo polovico tega meseca silne magnetske viharje, »kakršnih doslej še ni bilo«. Ti pojavi bodo, kakor pravi Bendandi, povzročili zmešnjavo v telefonskih in brezžičnih zvezah po vsem svetu in preprečili tudi oceansko plobo. Prebivalci severne plove bodo opazovali krasne severne sije, ki jim bodo vsaj delno plačilo za zle posledice magnetskih viharjev. Zavoljo izrednih ozračnih razmer pa se bodo po drugi strani dogajale neravne eksplozije ogljikovih plinov v rudnikih in po vsej priklki se bo primerila tudi cela vrsta potresov, ki pa bodo slabotnejše vrste.

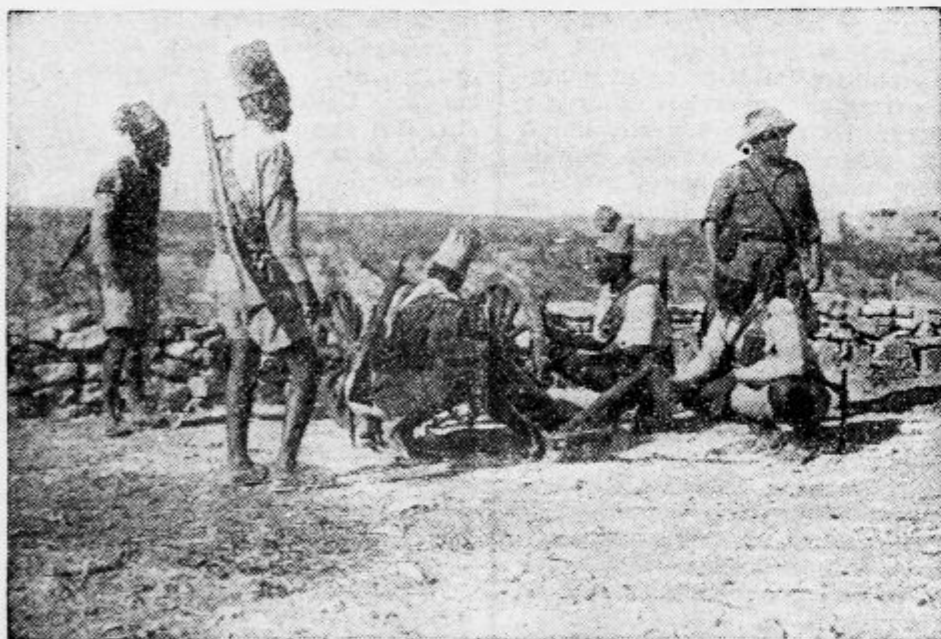
Kakor vedno bodo tudi tokrat proslule sončne pege vzrok kozmičnega viharja, ki ga napoveduje Bendandi. Že od 5. t. m. je opazovali te pege, te dni pa so po izjavi italijanskega raziskovalca dosegle svoj pol-

ni razvoj in so tako velike, kakor že dolgo vrsto let ne, tako da jih je videti skozi po-črtno steklo že s prostim ocesom. Ker proizvajajo sončne pege velike množice helija, izžaravajo silno dosti ultravijoličastih žarkov, ki kažejo svoj vpliv potem tudi na zemlji. Kompasne igle se upirajo, v telefonskih slušalkah poka, zgodi se lahko celo to — kakor pred nekoliko leti v Stockholmu o priliki nekega magnetskega viharja — da švignejo iskre in plameni iz kontaktov telefonskih central. Največji rezevi pa so ob takšnih primerih poslušalci radia, ki morajo svoje aparate zavoljo oglašujočega pokanja in prasketanja izklopiti.

Deček ubil orla

V nekem majhnem selu grške Makedonije je neki 10-letni pastirček s srpom ubil orla, ki je napadel njegovo čredo. Roparica je merila z razpetimi krili 3 m v širino in je tehtala 20 kg.

Oddelek italijanskih askarov

ki so posebno utrjeni in izvežbani za vojno v puščavi in ki imajo zato glavno vlogo pri sedanji italijanski ofenzivi proti Egiptu

Ogromen most čez Mississippi

Pred kratkim so otvorili za promet 11 km dolg most čez Mississippi, ki so ga gradili več nego tri leta in je zahteval 4 milijone dolarjev. To je osmi most velik, ki se pne nad veletokom južno od St. Louisa. Preko tega mosta gre sedaj promet treh velikih cest, istočasno veže glavni stan ameriškega tretjega armadnega zborra s taboriščem Beauregardom v Louisiani, kjer se običajno vršijo veliki manevri ameriške vojske.

Asama razsaja

Kakor poročajo iz Tokia, je ognjenik Asama, eden najvišjih in najnevarnejših ognjenikov japonskega otočja, v zadnjih časih spet zelo delaven, potem ko je dalj časa počival. Iz njegovega žrela se razliva veletok lave, ogromen stebel ognja in dima se dviga iz njega do 2000 m visoko. Oblak pepela in plovca zakriva od časa do časa sonce.

Zdraviški kraj Karuicavo ob vznožju Asame so že izpraznili in prebivalstvo beži tudi iz ostalih krajev na pobočju in v dolinah ognjene gore. Dež vročega pepela je uničil že širne nasade riža in sadja.

Pet milijonov za poškodovan telefonski vod

Zasedbene oblasti v francoskem mestu Nantesu so naložile meščanom kontribucijo v znesku pet milijonov frankov zaradi sabotažnega čina, ki je bil izvršen v noči od 6. na 7. septembra, ko so neznanzi pre-rezali nemški telefonski vod. Mesto Nantes je bilo že pred dvema mesecema kaznovano s plačilom 2 milijonov frankov, ker je tudi takrat nekdo poškodoval telefonski vod nemških vojaških oblasti.

Mesto Portland

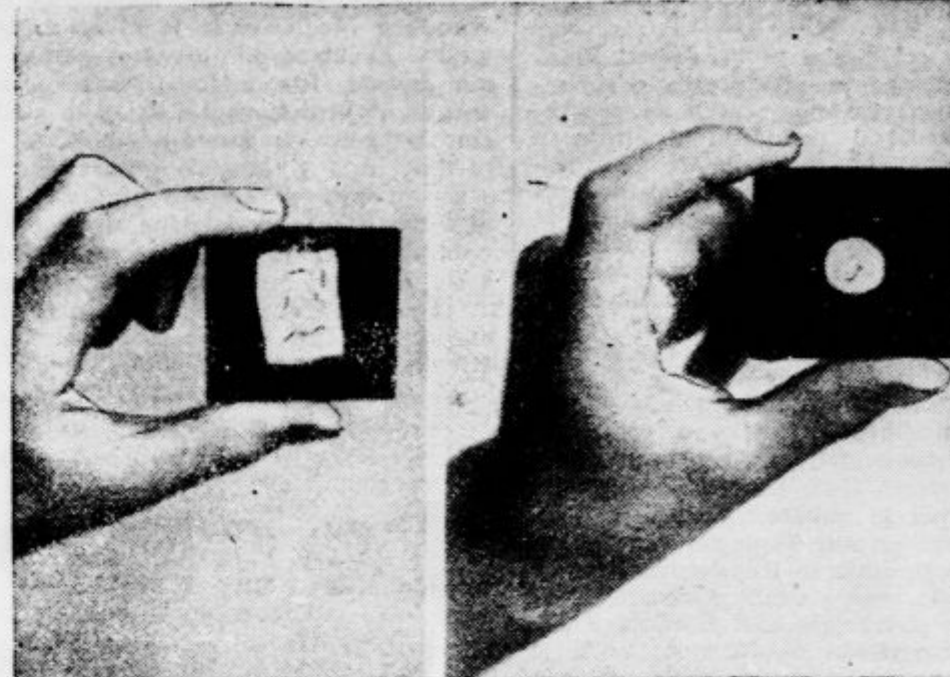

njegova velika vojna in bencinska skladišča, ki jih je videti v sredini slike na trikotnem zemeljskem jeziku ob morju in ki so postali po nemških poročilih žrte / bomb in na južni angleški obali ob Rokavskem prelivu je bilo že ob začetku nemške zračne ofenzive in v zadnjih dneh ponovno cilj nemških bombnikov. Nemce mikajo posebno plamenov

Če še ne veš, zdaj izveš:

da je bil v Helsinkih otvorjen italijanski institut;
da gradijo Angleži v Gibraltaru nove utrdbe, ki naj preprečijo prehod italijanskih podmornic skozi gibraltarsko ožino;
da je vlada v Egiptu uvedla nakaznice za bencin;
da je bil prošle dni otvorjen muzej v Louvreu, pri čemer pariški listi naglašajo, da so ostali vsi francoski umetništveni spomeniki nedotaknjeni;
da so v Moskvi odprli osrednje gledališče za rdečo vojsko s predstavo drame »General Suvorov«;
da je rumunski kralj Mihael dobil čin divizijskega generala;
da so ruski geologi odkrili nova ležišča petroleja v Sibiriji, in sicer v globini 150 m;
da francoski demobiliziranci zapuščajo Sirijo;
da je tudi republika Kuba uvedla splošno vojaško obveznost;
da so na Finskem racionirali prodajo mleka;
da se je angleška produkcija letal v zadnjem času zopet povečala;
da je turška vlada prepovedala izvoz žitaric;
da bo Turčija zamenjavala tobak za angleške izdelke;
da sta bila na razstavi filmov v Benetkah odlikovana nemški film »Der Postmeister« in italijanski film »Alcazar«;
da prispe italijanski minister za kolonije Teruzzi v ponedeljek v Berlin;
da je angleška podmornica »Shark« trčila z matično ladjo za letala »Yorktown« ter se poškodovala;
da v Londonu z vso naglico gradijo nova zaklonišča.

Najnovejši izum vojne tehnike — gorljive ploščice

V zadnjem času mnogo pišejo o gorljivih ploščicah, ki jih mečejo angleška letala na stotisoče na nemške gozdove, polja in vsakovrstne objekte. Takšne ploščice so iz celuloide, v sredini imajo kapico iz fosforja, ki se pri določenih, prilično nizki temperaturi sam vžge. Nemci pravijo, da se novo angleško orožje zavoljo slabega vremena doslej ni mnogo izkazalo, priznavajo pa, da je nemogoče odkriti vse ploščice, ki jih zmečejo angleška letala in ki predstavljajo zavoljo tega stalno nevarnost naknadnih požarov.

Buckinghamska palača

ni nobena arhitektonska posebnost

Buckinghamsko palačo v Londonu, sedež kraljeve rodbine, so nemška letala, kakor smo čitali te dni, z bombami resno poškodovale. Angleška kraljeva rodbina si je to palačo izbrala za svoje bivališče šele leta 1809., potem ko je prejšnja rezidenca, pa-

lača sv. Jamesa, pogorela do tal. Buckinghamška palača prav za prav ni nobena arhitektonska posebnost, toda kot bivališče kraljeve rodbine je za vsakega Angleža »srce Londona«. Njena lega to še bolj podčrtava, kajti trikotni park kraljevega gradu meji neposredno ob znameniti Hyde Park, ki leži v središču metropole.

Za Londončane in neštete tujce, ki so pred vojno prihajali v angleško prestolnico, je bila Buckinghamška palača nekakšen romarski kraj. Velike množice rado-vednežev so prisostvovala pred njo vsakodnevni izmeni straže, ki je bila zvezana z mnogimi, starinskimi ceremonijami.

Notranjost gradu je z razkošjem naravnost preobremenjena. Iz velike vhodne dvorane z mramornimi stebri vodi belo in zlato stopnišče z rdečimi preprogami v gornje prostore. Tam je vsa notranjost gradu razdeljena v dvorane, med katerimi so najdragocenejše opremljene bela prestolna dvorana, zeleni salon s krasnimi vazami in glasbena dvorana, ki je tako rekoč sestavljena iz same slonovine in zlata. Seveda se vladarji britskega imperija ne zadovoljujejo samo z Buckinghamsko palačo. Kakšnih 30 km od Londona leži v grofiji Berkshire, ob desnem bregu Temze, kraljevski grad Windsor. V grofiji Norfolk ima kraljeva družina grad Sandringham, pri Aberdeenu na Škotskem pa grad Balmoral.

A NEKDOTA

Schopenhauer je ljubil dobro jed in dobro kapljico. Nekega dne se je udeležil gostije, ki jo je priredil neki založnik ob jubileju svojega podjetja. Z velikim zadovoljstvom je filozof popravil izvrstno juho in se udobno naslonil v svojem stolu nazaj, ko je vstopil strežnik, da nalije gostom vina. Schopenhauer mu je hitro pomolil najmanjši kozarec. Strežaj je zašepetal: »Prosim, vzemite veliki kozarec, mali kozarci so za desertna vina.«

»Le brez skrbi nalijte, je odgovoril Schopenhauer. »Veliki kozarec potrebujem za tedaj, ko pridejo na vrsto fina desertna vina.«

VSAK DAN ENA

Mati: »Kaj pa delaš z Janezkom?«
Hči: »Ah, mama, dala sem mu zdravila, pa sem pozabila steklenico prej stresti!« (Bulletin)

H. Adams

3

LEPA ZAROTNICA

Detektivski roman

»Sem takole dobra na pogled?« je vprašala.

Odložil je časnik in jo pazljivo pogledal. Njeno vprašanje je bilo važno. Ali je bila dobra na pogled? Nekeč mu je bil nekdo rekel, da ima Vera srce zapeljivke in obraz svetnice. Ta primera mu je bila všeč. Isti prijatelj je bil tudi dejal, da ima Bill vest nadajeval, »ampak bi se s pesmarico v roki vrnila iz cerkve. To bi bil res čuvstven pričetek. Nu, vsekako je dognana stvar, da so današnji moški neumni na plavalaske: sam vrag bi moral priti, da se ne bi zagledal vate.«

Plavalask je dvojce vrst,« je s svojim brezstrastnim glasom rekla Vera.

»Točno,« je pritrdil Bill. »Ustrezljivke, ki godijo vsem moškim ali vsaj večini, in tiste, ki jih imenujemo »ledene gore«. Med te spadaš ti, in zdi se mi, da je baš ta vrsta prava za Petra Greya. Ta je prebil na svetu zvrhan delež borb in ne bi n koli maral dekleta, če bi se mu ponujalo. Toda hlad, ki se mu bo zdelo, da ga lahko otaja, ga bo dražil; kdaj pa kdaj namig, da bi se utegnila ogreti. Še te zdrami — a v teh rečeh te nimam več kaj naučiti!«

»Kaj pa, če plavalask ne mara?«

»Prav gotovo ali jih mara, sestra. Saj prihaja z daljnjega vzhoda, ki je poln temnolasih krasotič. Ti mu boš dražestno dopolnilo. Vzela sva ga na muho in zmaga bo najina.«

»Povej mi kaj več o njem.« Vera je malokdaj govorila v dolgih stavkih, med tem ko je brat močno ljubil obširna izjavjanja.

»Skupaj sva hodila v šolo. Jaz sem bil najstarejši v razredu in kolovodja pri vseh igrah. Peter je bil v vsakem oziru nadarjen dečko in tako odvisen od moje hvale, da je postal malo manj ko moja senca. Ne vem več, zakaj sem ga tolikanj čislal, najbrže mi je ugajalo njegovo češčenje do junčkov, a nekaj me je vlekel k njemu, in reči moram, da mi je bil resnično hvaležen. Lahko mu omeniš, kolikokrat sem govoril s teboj o dneih najine skupne mladosti. To mu bo posebno všeč. Seveda mi je bil docela izginil iz spomina, dokler se nisem pred nekaj dnevi zaletel vanj. Potem sem slišal, da je služil s kavčugom kup denarja; svoje delnice je za časa prodal in zdaj se misli naseliti v domovini.

nim glasom rekla Vera.

»Točno,« je pritrdil Bill. »Ustrezljivke, ki godijo vsem moškim ali vsaj večini, in tiste, ki jih imenujemo »ledene gore«. Med te spadaš ti, in zdi se mi, da je baš ta vrsta prava za Petra Greya. Ta je prebil na svetu zvrhan delež borb in ne bi n koli maral dekleta, če bi se mu ponujalo. Toda hlad, ki se mu bo zdelo, da ga lahko otaja, ga bo dražil; kdaj pa kdaj namig, da bi se utegnila ogreti. Še te zdrami — a v teh rečeh te nimam več kaj naučiti!«

»Kaj pa, če plavalask ne mara?«

»Prav gotovo ali jih mara, sestra. Saj prihaja z daljnjega vzhoda, ki je poln temnolasih krasotič. Ti mu boš dražestno dopolnilo. Vzela sva ga na muho in zmaga bo najina.«

»Povej mi kaj več o njem.« Vera je malokdaj govorila v dolgih stavkih, med tem ko je brat močno ljubil obširna izjavjanja.

»Skupaj sva hodila v šolo. Jaz sem bil najstarejši v razredu in kolovodja pri vseh igrah. Peter je bil v vsakem oziru nadarjen dečko in tako odvisen od moje hvale, da je postal malo manj ko moja senca. Ne vem več, zakaj sem ga tolikanj čislal, najbrže mi je ugajalo njegovo češčenje do junčkov, a nekaj me je vlekel k njemu, in reči moram, da mi je bil resnično hvaležen. Lahko mu omeniš, kolikokrat sem govoril s teboj o dneih najine skupne mladosti. To mu bo posebno všeč. Seveda mi je bil docela izginil iz spomina, dokler se nisem pred nekaj dnevi zaletel vanj. Potem sem slišal, da je služil s kavčugom kup denarja; svoje delnice je za časa prodal in zdaj se misli naseliti v domovini.

Priporočil sem mu »Honduraško družbo«. Ako po-

pade, sva na konju.«

»Kaj je to, »Honduraška družba?«

»Družba za odprtje in izkoriščanje severnega Hondurasa. Kaj ti še nisem pravil o nji?«

»Gotovo spet novo sleparsko podjetje?«

»Ljuba Vera, kakšna beseda! To je eno izmed najbolj upalnih podjetij, ki sem se jih kdaj udeležil. Kavčuk, nafta, rudnine in les. Ena teh štirih reči se mora najti v Hondurasu.«

»Je Walker tudi zraven?«

»Seveda! Stvar je zamišljena tako, da vložim jaz 5.000 funtov, Walker prav toliko, Peter Grey pa 40.000. S tem kupimo od de Squire vse, kar stoji in leži.«

»Odkod boš vzel svojih 5.000 funtov?«

»Za vsakogar razen de Squireja bi bilo to nemo-goče, a glej, midva z Walkerjem sva skupaj de Squireja. Tako je za naju lahkota, da spraviva svoj delež vkup, in še večja lahkota, da si razdeliva Greyvega.«

»Reči hočem, Bill: zavedati se moraš, komu iz-med naših dveh je največ do mistr Greya. Če ga obereš za 40.000 funtov, bo meni s tem malo po-magano, kakor hitro pride stvari na sled.«

»Pomisli vendar, 40.000 funtov! Da ti odkrito povem, Vera, položaj je obupen. Takšne priložnosti ne smem zamuditi.«

»Vprašanje je, katera rešitev je trajno boljša.«

»Ljuba Vera, tvoj oče te mi je dal v skrb, ko si bila še majhno dekletce. To in pa njegovi dolgovi so bili vsa dediščina. Zapustil te nisem še nikoli. Dobro vem, da si tudi ti zmerom storila vse, kar

si mogla. Ko bi nama bila sreča mila, bi se nama

moral že davno posrečiti bogat lov. A zdaj se po-nuja prilika. Peter ne pozna v Londonu žive duše. Če ga pridobim za Honduraško družbo, se skupljeva spet na noge. Naj ima veselje, ki si ga želi. Ako ga plača s svojim lastnim denarjem, tedaj to ni tatvina, in ženo bo tudi dobil takšno, da bo lahko ponosen nanjo. Kakor sem že rekel, znanec nima. Do poloma Honduraške družbe mora biti zdavnaj rodbinski član.«

»Doslej morda ne pozna nikogar, toda bogati ljudje najdejo hitro prijatelje.«

»Zato pa ne smeja izgubljati časa. Obljubil sem mu, da bom hodil z njim v mesto, in gledati moram, da se bo dobro zabaval, ne da bi zašel v ne-varnost. V Eliton Park se popeljem na, na kriketni teden pri starem Gilbertu Summersu. Ta ga mora povabiti, naj se udeleži, kajti za njegove razmere igra gotovo dovolj dobro. Če se tam srečata, imaš priložnost, ki bo odločilna za vse tvoje življenje.«

»To se prav lepo sliši,« je dejala Vera, »a kaj, ko so moški, ki jih izbiraš zame, navadno sami zo-prni dedci.«

»Saj boš sama videla, dete. Peter je kar zastaven mož. Nič se ne bi čudil, če bi se zaljubila vanj. Vaj zdeti se mora tako! Sam Bog ga je poslal, da mi je prišel naproti. Izkušal sem, da bi ostal po-šten, ali — med nama bodi rečeno — da bi se vsaj zdel poštenjak. Nazadnje sem prišel tako daleč, da sem že ugibal, ali se ne bi kar v mestu česa lotil in jel obirati hotele ali igrati z zaznamovanimi kartami. Tedaj sem srečal njega in mahoma spo-znal svojo pot.«

Današnji zemljevid Evrope

Trajne in začasne spremembe, ki jih je prineslo prvo leto vojne — 13 držav je izgubilo samostojnost

Prvo leto evropske vojne je prineslo znatne izpremembe na tleh naše coline in dosedaj veljavni zemljevidi so prišli pod popolno ob svojo veljavo. Nekatere izmed teh znanih izprememb bodo ostale tudi po zaključku miru, druge so zepet samo začasne značaja ter jih bo nova mirovna konferenca nedvomno nekoliko popravila.

»Stara« Evropa je imela 35 suvereni držav. Njim na čelu je stalo petoro vele-sil: Sovjetska zveza, katere evropski del je obsegal 6 milijonov kv. km s 133 milijoni prebivalcev, Nemčija, ki je imela po monakovskem sporazumu 179 milijonov prebivalcev in je obsegala 583.000 kv. km, Velika Britanija s severno Irsko (48 milijonov prebivalcev in 243.000 kv. km), Italija (44 milijonov prebivalcev, 310.000 kv. km) in Francija (42 milijonov prebivalcev, 551.000 kv. km). Dalje tri sile drugega reda: Poljska (35 milijonov preb., 390.000 kv. km), Španija (25 milijonov preb., 505.000 kv. km) in Rumunija (20 milijonov preb., 295.000 kv. km); tri države srednje velikosti: Jugoslavija (15 milijonov preb., 248.000 kv. km), Češkoslovaška po Monakovem (10 milijonov preb., 99.000 kv. km) in Madžarska (10 milijonov prebivalcev, 105.000 kv. km). Nato je sledilo 16 manjših držav z manj ko 10 milijoni duš, od katerih pa imajo nekatere obseg nad 100.000 kv. km; so to Švedska (449.000 kv. km), Finska (383.000 kv. km), Norveška (323.000 kv. km), Grška (130.000 kv. km), Bolgarija in Island (po 103.000 kv. km) ter države z manj ko 100.000 kv. km državnega ozemlja: Portugalska, Irsko, Latvija, Litva, Estonika, Danska, Švica, Nizozemska, Belgija in Albanija. Turčija ima v Evropi le 24.000 kv. km, v Aziji pa 739.000. Spisek zaključuje sedem prav majhnih držav: Luxemburg, Gdansk, Andorra, Liechtenstein, San Marino, Monaco in Vatikansko mesto.

Danes je v Evropi samo še 22 samostojnih držav; trinaest jih je izgubilo z zemljevida začasno ali za stalno. Velešile so sedaj samo štiri. Francija je izgubila svoje mesto med njimi. Njeno ozemlje je po pretežnem delu zasedeno od nemških in italijanskih čet. Poljske ni več. Rumunija pa je po okleščanju prišla med države srednje velikosti. Število srednjih držav je

ostalo isto, ker je na mesto Češkoslovaške ostala Rumunija. Med malimi državami jih danes osem ni več samostojnih: Albanija, Norveška, Danska, Belgija, Nizozemska, Estonika, Latvija in Litva. Od pritlikavcev sta propadla Luxemburg in Monaco.

S temi izpremembami se je najbolj okoristila Nemčija, ki je k svojim 673.000 kv. km iz l. 1939. dodala kar 923.000 kv. km, če štejemo sem še Slovaško, ki je pod nje zaščito. Pod nemško oblastjo je danes ozemlje 21.596 kv. km in 160 milijoni prebivalcev. Nemčija ima pod svojo oblastjo: severni in zapadni del Francije (26 milijonov prebivalcev, 300.000 kv. km), zapadno Poljsko (20 milijonov preb., 188.000 kv. km), Nizozemsko (9 milijonov prebivalcev, 34.000 kv. km), Belgijo (8 milijonov prebivalcev, 31.000 kv. km), Dansko (4 milijone preb., 43.000 kv. km), Norveško (3 milijone preb.), 43.000 kv. km, Gdansk, Luxemburg in Normanske otoke.

Sovjetska zveza je imela pred vojno 170 milijonov prebivalcev in 21 milijonov kvadratnih kilometrov, če štejemo tudi nje azijsko posest. Njene nove osvojitve so ji prinesle 21.000.000 preb. in 457.000 kv. km, in sicer: vzhodni del Poljske (12 milijonov preb. in 195.000 kv. km), Besarabija in severna Bukovina (4 milijone preb., 49.000 kv. km), Litva (3 milijone preb., 60.000 kv. km), Latvija (2 milijona preb., 66.000 kv. km), Estonika (1 milijon preb., 48.000 kv. km) ter del Finske (41.000 kv. km in 2000 duš, ker so se ostali izselili).

Italija se doslej ni mnogo okoristila. Ako vštetojemo Albanijo, ima 338.000 kv. km in 46 milijonov prebivalcev. Od Francije je zased. le 800 kv. km z 8000 prebivalci. Velika Britanija je izgubila Normanske otoke, zasedla pa je dansko Faröerske otočje (1400 kv. km, 26.000 preb.) in Island (103.000 kv. km, 119.000 prebivalcev). Nezasedena Francija meri samo še 251.000 kv. km, je tedaj le za okoli 3000 kv. km večja od Jugoslavije, in ima le 16 milijonov prebivalcev, torej tudi le nekoliko več nego naša kraljevina. Tako je slika današnje Evrope na zemljevidu. Bodočnost ima zanjo pripravljeno brčias še marsikakšno spremembo.

BELEŽKE

Pritožbe Gospodarske sloge

V Zagrebu je bila izredna skupščina Gospodarske sloge. Glavni govornik je bil podpredsednik HSS senator inž. Avgust Košutić, ki je uvodoma dejal, da so Hrvati organizirali svojo Gospodarsko slogu že pred leti, ker so predvidevali zlom kapitalističnega in liberalnega gospodarskega sistema v Evropi. Nato je govoril o težavah, s katerimi se mora boriti hrvatsko zadružništvo, in je med drugim dejal:

»Ko je vodstvo Gospodarske sloge zaprosilo v Beogradu podpore za okrepitev finančnega stanja svojih organizacij, je bilo natečeno. Bilo je to pet tednov pred sklenitvijo sporazuma. Takrat je kmetijsko ministrstvo odredilo 30 milijonov din za finančne podpore zadružništvu v državi. Od teh 30 milijonov je dobila Zadružna zveza v Ljubljani okoli 12 milijonov, Savez srbskih zemljoradniških združenj 8 milijonov, Zadružna zveza v Zagrebu 3 milijone, Zadružna zveza v Splitu 2 milijona. Ostalih 5 milijonov so razdelili na vse ostale zadružne centralne organizacije v državi. Vodstvo Gospodarske sloge, ki je bila že takrat največja zadružna organizacija na ozemlju banovine Hrvatske, je dobilo vsega skupaj 150.000 din. Pri tem je včlanjenih v Gospodarski slogi več stotisoč članov.«

Očitki med Beogradom in Zagrebom

»Hrvatski dnevnik« polemizira z vladnim »Vremekom«, ki je objavil članek o preseljevanju industrije z ozemlja banovine Hrvatske. V članku je kakor smo že tedaj zabeležili, trdilo »Vreme«, da se seli industrija iz Hrvatske prvenstveno zato, ker ne more več prenašati vedno večjih socialnih davščin in naraščajočih banovinskih doklad, ki so posledica enostranskega forsiranja kmetijske produkcije. To svojo trditve vzdržuje »Vreme« tudi v svoji repliki na odgovor »Hrvatskega dnevnika«, ki smo ga prav tako že zabeležili. Pri tem ironično pripominja, da je postalo vprašanje preseljevanja industrije v Srbijo in južne kraje posebno pereče šele zadnje čase, ko je vodstvo državne gospodarske politike v rokah predstavnikov Hrvatov, ki preko svojih gospodarskih ministrstev vodijo gospodarsko politiko cele države.

»Beograd ima sedaj — pravi končno »Vreme« — preveč skrbi s svojo lastno industrijo in svojimi lastnimi gospodarskimi problemi in se ne vtika v zadeve gospodarske politike banovine Hrvatske. Kdor trdi dancs, da je krivce preseljevanja industrije iz banovine Hrvatske Beograd, ta živi še vedno v stari miselnosti ki je valila privedo za vse težave in nenjrtivosti na Beograd, namesto da bi spoznala lastne pogreške in napake.«

»Hrvatski dnevnik« zavrača v večerajšnji številki »Vreme«, da so njegovi očitki neuteemeljeni, banska oblast v Zagrebu ne forsira nobene enostranske gospodarske politike, temveč izvaja same konstruktivne gospodarsko socialne politike, ki jo narekujejo sedanje težke prilike kot posledica kaosa v Evropi. »S temi težkimi prilikami bodo morali pričeti računati tudi v Beogradu, kjer je bilo prišlo pred dnevi celo do nemirov ki so zahtevali mrtve glave in težke ranjence. V Beogradu vodijo za sedaj vso akcijo za pobujanje vezišništva in spekulacije samo na račun malih ljudi pekov, branjcev, mesarjev itd. V Zagrebu postopajo drugače in pošiljajo na prisilno delo tudi predstavnike tako zvanega velekapitala.«

Kar se tiče trditve »Vremena«, da se nahajajo v hrvatskih rokah vse gospodarska ministrstva pravi »Hrvatski dnevnik«, da je netočna, kajti v hrvatskih rokah ni prometno ministrstvo, ki je najmočnejše gospodarsko ministrstvo. Ravno ono vodi odkrito protihrvatsko politiko. Ministrstvo

trgovine je res v rokah hrvatskega ministra. Zato pa je še vseh naših delegacij za trgovinska pogajanja dr. Milan Pilja kot pomočnik zunanjega ministra podrejen srbskemu ministru in tako izoliran od hrvatskega vpliva.«

Odpor zagrebnih restavraterv in kavarnarjev

Zabeležili smo sklep zagrebnih občin o posebni socialni davščini na potrošnju v vseh zagrebnih gostinskih obratih po 22. uri. Zaradi tega sklepa so se sestali zagrebniki restavraterv in kavarnarji, ki so hudo ogorčeni zaradi nameravane nove davščine. Zaukrat so soglasno sklenili odpoovedati s 14dnevnom odpoovednim rokom vsem svojim nameščencem, ker trdijo, da bodo njihovi obrati po uvedbi socialne davščine po 22. uri sigurno čisto prazni. Obenem so sprejeli resolucijo, v kateri sporočajo, da bodo zapirali svoje obrate že ob 22. uri, čim bo uvedena nova socialna davščina na potrošnju po 22. uri.

Po objavi teh sklepov je poklical šef zagrebnih policije k sebi predstavnike zagrebnih gostinskih obratov in jim sporočil, da bo poslala policija v prisilno biva-

lišče vsakega zagrebnega gostilničarja, restavraterv in kavarnarja, ki bi zaprl svoj obrat ob 22. uri zato, da bi ne plačeval davščine na potrošnju po tej uri. Zagrebniki policija je trdno odločena streti z najodločnejšimi ukrepi vsak poskus sabotaže preskrbe siromašnega prebivalstva s prispevki, ki jih misli zbrati zagrebnika občina z davščino na potrošnju po 22. uri. Predstavniki gostinskih obratov so izjavili ravnatelju zagrebnih policije, da bodo njegovo sporočilo objavili vsem zagrebnim gostilničarjem, restavraterv in kavarnarjem.

Izključitve iz SDS

Poročali smo že, da je izvršni odbor Samostojne demokratske stranke izključil iz stranke dr. Rada Pribičevića in šest njegovih prijateljev. O izključitvi je dal daljšo izjavo v zagrebnih listih glavni tajnik SDS senator Sava Kusanović, ki pravi, da so se izključeni hudo pregrešili proti interesom stranke in njeni disciplini. Dr. Pribičević se v svoji borbi proti vodstvu stranke ne posluževal sredstev, ki jih predvidevajo pravila stranke, temveč je pošiljal svoje letake in pozive neposredno na naslov raznih uglednih pristašev. V svoji borbi proti vodstvu stranke je šel dr. Pribičević s prijatelji tako daleč, da je pri občinskih volitvah podpiral povsod nasprotnike SDS in žalil osebno ljudi, s katerimi je še nedavno sodeloval skupaj v stranki. Izvršni odbor stranke je bil zaradi tega naravnost prisiljen izključiti dr. Pribičevića in tovariše in bi pomenilo vsako priznanje težke greh proti disciplini in osnovnim interesom stranke.

Stališče borbašev

Po dolgem času se je zopet sestalo vodstvo Hodžerove stranke borbašev, ki so po neuspehu svojega šefa pri decemberskih volitvah 1938 na listi dr. Stojadinovića skoraj povsem ustavili voje politično udejstvovanje. Seja je bila v stanovanju strankinega predsednika Svetislava Hodžere. Na seji so ugotovili delegati, da bo vztrajala stranka tudi v bodoče na načelu unitaristične ureditve države, in da bo nadaljevala borbo proti sporazumu. Živimo v času, ko se na zmogovitom pohodu povsem nove ideje, katerim se ne bo mogla izogniti niti Jugoslavija. Nujno potrebno je, da bodo izvrševalci teh idej v Jugoslaviji ljudje, ki jih že od nekdaj nosijo v svojem programu. Med njimi so v naši državi na prvem mestu voditelji borbašev, ki so znani po svojem poštenju, odločnosti in priljubljenosti med narodom...

O masonih na Hrvatskem

»Zagrebniki list«, ki ga izdaja bivši narodni poslanec HSS dr. Žiga Scholl, objavlja članek o masonih v banovini Hrvatski. Članek ugotavlja, da so organi banske oblasti končali preiskavo materiala, ki so ga našli v masonskih ložah ob priliki njihovega zaplata. Banski oblasti so znana sedaj imena in funkcije vseh hrvatskih masonov. Imena bodo v kratkem objavljena, in obenem podrobno poročilo o delovanju masonskih lož na teritoriju banovine Hrvatske.

„Spite za zmago!“

»Sleep for victory« — spite za zmago, priporočila svojim čitateljem londonski »Daily Herald« ter jim daje navodila, kako naj porabi vsako priliko, da se naspe in si ojačajo živce. Tudi laburistični listi priporočajo javnosti, naj si tako uredi način življenja, da bo lahko porabilo za spanje vsak presledek v vsakdanjem delu. Vse to kaže, da londonsko prebivalstvo zelo trpi zaradi večnega vzmernjenja ter ima vsako jutro edino tolažbo, ko čita v listih, da je v enakem položaju tudi predstolnica nasprotnikova. Gre tedaj za nekako tekmo med obema velešilama in Londončani so trdno odločeni, da ne popuste v tej borbi. Enak duh vlada seveda v Berlinu, tako da se človek z vse pravico spruše: Kako dolgo more trajati tak način boja in da-li je to že začetek konca in za koga.

SPORT

Kako je bilo v Splitu

Pismo našega posebnega dopisnika o mednarodni plavalni prireditvi, ki je tako »razočarala«

Ljubljana, 17. septembra. Po uspehu v Szegeđu je Split našemu plavalnemu sportu napravil le prav majhno uslugo. Mnenje vseh je, da tisti predstavniki hrvatskega plavalnega sporta, ki se dijo v obeh savezih — i hrvatskem i vrhovnem jugoslovanskem — ne bi bili smeli po naši afirmaciji na Madžarskem pozvati Madžare v Split na dvojbo proti reprezentanci Hrvatske, ampak bi jim bili morali, če so jih že pridobili za Split, postaviti tudi tu nasproti najboljšie izbranice iz cele države.

Hrvatska namreč še ni dorasla Madžarom v plavanju, četudi so mnogi Hrvati mislili in računali, da je. Tudi ni pomagalo, da so »pohrvatili« nekatere najboljšie. In pri tem »pohrvatovanju« so se napravili to veliko napako, da so jih hoteli »pohrvatiti« ne samo za plavanje, ampak tudi za demonstrativni defile, čemur so se pa nekateri kategorično uprli. Vse pozivanje preko mikrofona, naj »hrvatski plivač« takoj pridejo v garderobo, ni pomagalo: vsi hrvatski so res prišli, pravtako pa vseh Nehrvatov res ni bilo in v defileju je stopalo skromno število sedmih mladencev — sedem Hrvatov sicer, nikakor pa ne sedem tekmovalcev...

Iz vseh plavalnih središč banovine Hrvatske, pa še iz Beograda so priromali v Split, gledat veliko borbo, gledat morda največji plavalni dogodek, kar jih je kdaj pri nas bilo. Kdor je čital napovedovanja in prognoze pred tekmovaljem, je ure pred prireditvijo preživljal v sladki zavesti, da bo prisostvoval največjemu plavalnemu podvigu naših tekmovalcev in tako se je tudi zgodilo, da je vseh preko 1000 sedežev na plavalnišču bilo razprodanih...

Hrvatski plivački savez je pozval v Split vse svoje najboljšie tekmovalce in tudi nekatere ne ravno najboljšie. V vili »Ruža«, kjer je bil glavni stan tekmovalcev, se je pod kontrolo Jugovega trenerja Prvana zbrala pisana družba naših plavalnih reprezentativcev iz Dubrovnika, Sušaka in — Ljubljane, kajti povabili so tudi našo najhitrejšo plavalno Finčev, da se oglada v neslužbenem delu programa, z madžarsko prvakinjo Ilonko Acevno in s svojo veliko konkurentinjo Bearovo. Organizacija prireditve je v marsičem

ga v zahvalo, ker je iz discipline napram svojemu v hrvatskem savezu včlanjenemu klubu nastopal za Hrvatsko, dasi ni Hrvat, po vsem časopisju predlagajo v kaznovanje in izključitev zato — ker ni nastopil v defileju! Najbrže pa zato, ker ni bil prvi; kajti, če bi bil obakrat premagal Tatosa, bi ga najbrže spet kot hrvatskega tekmovalca kovali v zvezde in posedali na evropske plavalne prestole!

Madžari so v Splitu postavili celo vrsto novih madžarskih rekordov in celo enega evropskega v štafeti 4x200 m. Pri tem so vneto sodelovale tudi ženske, pravzaprav samo juniorka Novakova, ki je kar dva svoja rekorda izboljšala. S tem so Madžari demonstrativno ovrgli tiste česte trditve, da morská voda ni lažja od sladke — saj jih je bilo mnogo med njimi, ki so v Splitu svoje sladkovodne rezultate občutno izboljšali. Eden takih je bil tudi njihov hrbtaš Galambik, ki se je toliko zboljšal, da je Ciganoviću, ki ga je še v Szegeđu z lahkoto odpravil, bil kaj nevaren nasprotnik. Luka je imel mnogo težkega posla z njim! Edino prvo mesto za »Hrvatsko« je bilo kar precej težko priborjeno in ni dosti manjkalo pa bi bili doživeli poleg mnogih ostalih, še to neljubo razočaranje!

Takšno razočaranje so doživeli povsem nepričakovano Madžari v danskem prsem plavanju na 200 m. Prvi dan je njihova tekmovalka Sziget-Vargova na 100 m premočno prišla prva v cilj pred Victorjašico Borsičevno in najmanj toliko premočno zmago so vsi pričakovali tudi drugega dne na dvojni dolžini. Plavalasa Sušačanka pa se je začudo trdovratno v prvem delu proge držala madžarske favorite, po zadnjem obratu pa se imela dovolj moči za izdaten finiš, ki ni zadostoval le za prepričevalno zmago, ampak tudi še za nov rekord. Nisem videl še srečnejšega in zadovoljnejšega obraza, kakor je bil njen po tem njenem največjem življenjskem sportnem uspehu, ko je vsa blažena sprejemala čestitke in se postavljala fotografom.

Poleg Žižka, ki je najbolj »razočaral« četudi je postavil i na 400 m i na 1500 m svoja najboljša letošnja rezultata, je razočarala še štafeta, ki je sicer, mimogrede povedano, postavila nov državni rekord. V štafeti namreč nikjer ni bilo niti sledu o tistih senzacionalnih časih Defilipisa in Žižka, kakršne so tolikokrat »privatno« in »neoficijelno« v štafetah nastopali različni klubski funkcionarji in trenerji. Res je, da je Defilipis bil bolan in Žižek i fizično i moralno utrujen po »neuspehi« 400 metrov, res je pa tudi, da je že skrajni čas, da se preneha fantazirati o senzacijah, kot so Žižkovih 2:11 in Defilipisovih 2:14. Pa pride tritisoč gledalec na veliko prireditve v Split in, ko takele senzacije izostanejo, vsi mrmrajo in zabavljajo, štafeta pa za svoj novi državni rekord požanje mesto odobravanja kisle obraze razočarane publike in molčeče omalovaževanje...

Rekord Borsičevne in hrvatske štafete 4x200 m prosto pa se kot najsvetlejša pridružuje še tretja svetla točka tekmovalja: obe waterpolo tekmi, ki ju moremo imenovati dva res prodorna uspeha splitske prireditve.

V službeni tekmi prvega dne je nastopila na papirju res najmočnejša reprezentanca, kar se pri nas redko zgodi. Če bi bila ta sedmoroška še tudi skrbno pripravljena in uvečšana, bi prav gotovo bila za vsakogar, pa tudi za Madžare — vsaj doma — nepremagljiva. Neodločen rezultat 3:3 proti kompletnemu moštvu svetovnega prvaka je uspeh, ki ga je dal naslutiti že segredski rezultat. — Ugovor mnogih, da to niso bili najboljši Madžari, da imajo oni doma še dosti boljših igračev velja le v toliko, da je tam res še nekaj waterpolistov slavilnih imen, bolj slavilnih, kot pa so imena, ki so nastopila v Splitu. Vsa ta slavna imena pa so že na poti v zgodovino madžarskega waterpolo, prerasli so jih mlajši, ki so že opetovano dokazali, da so boljši. Vsakokrat so jim to odrekli, češ, da so pač boljši v medsebojnih tekmah s staro reprezentanco, da pa jim manjka mednarodne rutine. Vse, dokler niso »neslužbeno« nastopili kot madžarska »II garnitura« na troboju Madžarska—Nemčija—Italija, kjer so isto mesko moštvo, s katerim je službena »I garnitura« igrala neodločeno 5:5, premagali s 7:0! Šele po tem uspehu so Madžari svojo waterpolo reprezentanco pomladili in je to torej res najmočnejše moštvo, čeprav ni v njem nekaterih nekaj slavilnih imen.

V tekmi prvi dan so domači imeli zmago že v žepu in so jo prav po nepotrebnem napravili. Komaj dobro minuto pred koncem so namreč še vodili s 3:2, ko je sodnik izključil Kurtinija in Madžari so imeli v vodi enega igralca več. Te stoodstotne prilike niso takoj izrabili in domači so prišli do žoge. Njih naloga je bila sedaj edino, ta da zavlačujejo igro z medsebojnim dodajanjem žoge tako dolgo, da bo sodnik odpiskal konec. Res so takoj poprijeli to zavlačevalno taktiko in s sodelovanjem vratarja je nekaj časa dobro šlo, konec se je pri stanju 3:2 za Hrvatsko bolj in bolj približeval. Bog ve zakaj pa je naenkrat sicer odličnemu Grkinu palo na pamet, da je naenkrat žogo, mesto da jo poda nazaj prostemu vratarju, poslal da le naprej skrbno pokritemu Poliču, ki je žogo izgubil. Zapravili so se madžarski napadalc pred hrvatski gol, v par trenutkih je že bila ustvarjena zrela situacija: eden Madžarov je ostal nepokrit pred golom in že je točno dodano žogo spravil na varno

v hrvatski gol ter rešil nepremagljivo madžarsko moštvo grozečega poraza.

Nič manjši uspeh pa ni rezultat tekme drugega dne, ko sta se v »neslužbenem« srečanju sestala »Budimpešta« in »Split«, v katerem pa sta nastopila samo dva splitska igralca. To naše moštvo, ki je nastopilo v postavi Vidmar—Polić I. Giovaneli—Štakula I.—Štakula II. Polić II. Petrone je izgubilo tesno s 3:4, čeprav je bilo v sili in stiski iz vseh vetrov skupaj znešeno in ga ne bi mogli imenovati niti »B reprezentanco« Hrvatske; saj brata Štakula niti v svojem klubu ne igra sta stalno v I. garnituri, prav tako pa je bil Petrone tako nemogoč, da mirno lahko trdim, da imamo še nebroj takih igračev celo v juniorskih moštvi. Ko je šlo to »Splitsko« moštvo v vodo, so mu mnogi preprovali dvoštevilčen rezultat, ko pa je tekmo zaključilo, je bilo viharo pozdravljen z izrazi splošnih simpatij in priznanja.

Obe waterpolo igri sta bili silovito ostri in hitri, igrani z redko zagrizenostjo in elanom. Za poznavačta sta obe bili redko viden užitek, ogorčena borba brez popuščanja. Res je bila vidna tehnična premoč Madžarov, zato pa so bili naši borbenejši in hitrejši, tako da je zlasti igra prvega dne bila prava šolska demonstracija vseh prvin waterpolo: tehnike Madžarov, brzine in požrtvovalne borbenosti Hrvatov ter dovršene taktike obeh moštev. Edini, ki je kvaril to silko popolnosti, je bil italijanski sodnik Bravin, ki gotovo ni bil pravi človek na tem mestu. Mnogi so bili z njim zadovoljni, ker napake, ki jih je delal dosti, niso imele usodnih posledic, in ker je končni rezultat le odgovarjal jakosti obeh moštev. Prav gotovo pa je na svetu mnogo boljših, kot pa je g. Bravin in nekako bolj v stilu bi bilo, da če igra svetovni prvak in njemu enako moštvo, da tudi kot sodnik fungira svetovna marka!

Če ne bi bilo tega uspeha v waterpolu, bi pa res bilo bolje, da madžarski plavalci v letu 1940 niso prišli v Split.

Razpis

srednješolskega prvenstva v plavanju in waterpolu

Slovenska plavalna zveza v Ljubljani razpisuje tekmovalje v plavanju in waterpolu za prvenstvo ljubljanskih srednjih šol in prehodne pokale LPP in SK Ilirije. Tekmovalje bo v nedeljo, 22. t. m. ob 10. in 14. uri na kopališču Ilirije. Program za moške: 50 m prosto, in 100 m prsno za nižji oddelek in 50 m prosto, 100 m prsno in 100 m hrbtno, 4x50 m prosto ter 3x100 m mešano, za ženske pa 50 m prosto za nižji oddelek ter 50 m prosto, 100 m prsno in 4x50 m prosto. V točkah nižjega oddelka smejo startati samo dijaki, ki so v šolskem letu 1940/41 vpisani v enega prvih treh razredov.

Pravico nastopa imajo vsi redni dijaki srednjih šol v Ljubljani, vpisani v šolskem letu 1940/41. Vsaka šola sme prijaviti na poedino disciplino največ tri tekmovalce in eno waterpolo moštvo. Prijave je poslati do 20. t. m. ob 18. uri na naslov: Slovenska plavalna zveza, blagajna kopališča Ilirije. Prijavnina znaša po 2 din za osebo in točko, po 5 din za štafeto in 10 din za waterpolo moštvo.

Tekmovali se bo po pravilih in pravilnikih Jugoslovanskega plavalnega saveza. Dopoldne se bodo izvedla eventualno potrebna predtekmovalja in waterpolo, popoldne pa finalna tekmovalja in preostale waterpolo tekme. Zbranje bo v soboto, 21. t. m. na kopališču Ilirije ob 15. uri.

Razpis

lahkoatletskega mitinga SK Ilirije v nedeljo 22. t. m.

SK Ilirija priredi v nedeljo 22. t. m. lahkoatletski miting ob 15. uri na letnem telovadišču Ljubljanskega Sokola v Tivolju.

Miting je razpisan kot nacionalno tekmovalje, obenem pa velja tudi kot miting po dolžnosti. Pravico starta imajo verificirani atleti klubov, včlanjenih v VAS, kakor tudi atleti, ki so pod zabrano. Prijave je treba poslati najkasneje do petka, 20. t. m. na naslov: Glavnik Ludvik, Poštna hranilnica, Ljubljana. Prijavnine in nagrad ni. Tekališče je dolgo 309 m, pokrito je z uguski in ima dva nedvigljena zavoja. Tekmovalje se vrši po pravilih in pravilnikih JLS.

Vrstni red tekmovalja: 100 m predteki juniorji, 100 m predteki seniorji, skok v višino, met kladiva, 400 m predteki, met krogle, met krogle 5 kg za neverificirane, 100 m finale juniorji, 100 m finale seniorji, 100 m za neverificirane, 800 m, met kopja, sokk v daljavo, 400 m finale, 1.500 m, met diska, 1.000 m za neverificirane, štafeta 4x100 m. V točkah za neverificirane atlete imajo pravico starta atleti, ki še niso člani nobenega kluba.

SK Slavija. Pozivam vse člane in igralce v četrtke na sestanek in klubski sobi. Važno zaradi nedeljske juniorske prvenstvene tekme. Prosim, da prinesejo juniorji vso opremo v sobo. I. moštvo igra trening tekmo v nedeljo dopoldne. Prosim vsi sigurno! Posebej — Keržan! Načelnik.

SK Jadran. Drevi po treningu obvezen sestanek za vse nogometaše. Načelnik.

SK Grafika. Danes ob 18. do 20. ure oddajte vsi opremo, radi popravila.

ZSK Hermes (lahkoatletska sekcija). Sestanek vseh članov lahkoatletske sekcije, danes ob 19. na stadionu. Načelnik.

Umrla nam je naša predobra žena, mati, stara mati in teta, gospa

MARIJA ŠTEFAN

Na njeni zadnji poti jo spremlimo v četrtak ob 16. uri z žal iz kape-pelice sv. Nikolaja k Sv. Križu.

LJUBLJANA, 17. septembra 1940.

Žaljujoče rodbine: ŠTEFAN, VIDIC, KOMAR.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za sifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 15.—. Dopolni in ženske se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za sifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglašaji se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za sifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za sifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Petlinoga mojstra izurjenega za pletenje nogavic na Standard stroje, sprejemno v stalno službo. Ponudbe s točnimi popisi na ogl. odd. Jutra pod sifro »1412«. 25096-1

Mlado postrežnico sprejemno za 2 uri dnevno od 8. do 10. dopoldne. Pogoj čista in posušena. Cigalčeva ul. 11. l. desno. 25639-1

Fotografskega

pomočnika dobrega retušerja, sprejemno v stalno službo takoj. Foto Welss, Jesenič. Gor. 25635-1

Skladnišni delavec vojašnice prost, dobi službo takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod sifro »Posten delavec«. 25636-1

Siviljsko

pomočnico iščem za takoj. Naslov v vseh posl. Jutra. 25630-1

Moški sprejme samostojno danje skupno prehrano. Naslov v vseh posl. Jutra. 25642-1

Korrespondent (ka) prvovrstna moč z znanjem nemščine, dobi službo v industrijskem podjetju v Ljubljani. Lastnoročno pisane ponudbe z navedbo referenc na ogl. odd. Jutra pod »Stalna moč«. 25640-1

Knjigovodja samostojen, s prakso in bilanciranjem, dobi službo v industrijskem podjetju v Ljubljani. Lastnoročno pisane ponudbe z navedbo referenc na ogl. odd. Jutra pod »Verziranje«. 25641-1

Torbarski

pomočnik prvovrstnega damskih torbic itd. se sprejme. Nudim stalno zaposlitev v Ljubljani. Lastnoročno pisane ponudbe z navedbo referenc na ogl. odd. Jutra pod »Verziranje«. 25641-1

Siviljsko pomočnico

samo za boljše delo takoj sprejme Salon Anica, Karlova 20. 25669-1

Dobra kuharica

želi mesto pri orošnikih ali silničih. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Poštena, dobra kuharica«. 25665-2

Zakonski par

brez dece, se išče za večje mesto v Dalmaciji za eno družino, za takojšnji nastop. Pogoj: Mož mora, da se razume na dela v hiši in obdelovanje vrta. Žena pa mora biti dobra kuharica, zanesljiva in delavna. Potrebno je znanje nemškega jezika. Plača in službeni pogoji so zelo ugodni. Priključek na rodbino. Ponudbe s fotografijo na ogl. odd. lista pod sifro »Split«. 25662-1

Drvarje

za izsekavo gozda in napravljanje drv ter oglašja sprejemno za takoj. — Zglasti se pri »REALITETA« v Ljubljani, Prešernova 25641-1

Samostojna ženska

se išče kot kuharica za eno rodbino v večjem mestu v Dalmaciji, za takojšnji nastop. Znanje nemškega jezika in biti počtena, zanesljiva in delavna ter dobra kuharica. Plača dobra. Ponudbe s sliko na ogl. odd. Jutra pod sifro »Split«. 25663-1

Služabnik

za hišna opravila, ki se razume tudi na vrtnarska dela, se takoj sprejme v večjem mestu v Dalmaciji v hiši z eno rodbino. Pogoj: zanesljivost, delavnost in znanje nemščine. Dobra plača in ugodni službeni pogoji. Ponudbe s fotografijo na ogl. odd. Jutra pod sifro »Split«. 25664-1

Postrežnico

za dopoldne iščem za takoj. Ure po dogovoru. Bleiweisova cesta 48, pritrilje, desno. 25686-1

Krojaškega

pomočnika in pomočnico sprejemno takoj. Bleiweisova c. 48. 25685-1

Brivskega

pomočnika dobrega in stalnega, plača din 300 in oskrba. Heimgartner, Slovenska Bistrica. 25679-1

Prikojevalec

prvovrsten, se sprejme takoj. Stalno mesto. Robnik, prodajalca, Glavničev, Maribor, 25682-1

Vajenci (ke)

Vajenka za damsko krojaštvo sprejme takoj. Modni salon »Genica«, Štarkova 37. 25688-44

Pouk

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za sifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Za nameščenje

nudimo potrebujete znane stenografije in stroje. Vpisite se v poselben tečaj na Triglavskem učilišču. Rogbica, Ljubljana, Trbovska ul. 15. Vpisovanje in poljanje v pisarni. Šolnina nizka. 25613-4

Nemščino, angleščino in francoščino

temeljito poučuje akademika. Tudi konverzijo. Ponudbe pod »Golob na ogl. odd. Jutra«. 25672-4

Prodaj

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za sifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Telefonski aparat

namizni, dobro ohranjen, se prodaja. Vprašati telef. 34-40. 25648-6

Omara

mehki les, veliko okno, vrata poceni prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 25632-6

Pribl. 120 kv. m

rabljenih parketov prodam. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »Dobro ohranjen«. 25675-6

Več dobrih peči

raznih tehničnih, pultov, stelaž in predalov za moke kupite najceneje pri Jugoprometu, Golob Ivan, Celje, Krekova cesta. 25676-6

Kupim

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za sifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Pozor!

Vsakovrstne odpadke železa, kovin, čunjev, listov, papirja, gumij, in stekla kupuje in plačuje po najvišjih dnevnih cenah tržnica Justin Gustinčič, Maribor, Kneza Kocijale ulice 14 in podružnica vokal Ptujске in Tržaške ceste. Telef. 21-30. 23759-7

Otroško posteljico

dobro ohranjeno kupim. Zargi, Rodica 32, Dom. 25663-7

Auto, moto

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za sifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Več motorjev

od 125 ccm do 500 ccm različnih znamk nove tipe prodam. — Promet Ljubljana. 25650-10

2 tovarna

avtomobila 5 in 2 tonski ter mali osebni z novimi gumami za nizko ceno naprodaj. Naslov v vseh posl. Jutra. 25647-10

Motorno kolo

350 ccm, znamke James O. K. F., v zelo dobrem stanju, prodam. Mehanična delavnica A. Kaučič, Tržaška c. 54. 25653-10

Motorno kolo

dobro ohranjeno, do 200 ccm, kupim. Plačam takoj. Naslov v vseh posl. Jutra. 25689-10

Kapital

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za sifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Posojila

našim članom in varčevalcem. Ugodni pogoji. Vloge obravnavam po 5 odstotkov. Vsi varčevalci brezplačno zavarovani. Zadržiga »Moj Dom«, Ljubljana, Dvorčakova 8. Išče močverjenike 199

Vojno škodo

in vse druge državne vrednostne papirje, tudi posamezne komade kupujemo in prodajamo po ugodni ceni. RUDOLF ZORE, Ljubljana, Gledališka ulica 12. 25657-16

Hranilne knjižice

vrednostne papirje kupujemo stalno in po najvišjih cenah in takojšnjemu plačilu. RUDOLF ZORE, Ljubljana, Gledališka ul. 12. 25658-16

Posest

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za sifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Parcela

v št. Vidu in v Vižmarji naprodaj. Izve se: Vižmarje 78, nasproti »Mizarskega« drugemu. 24872-20

Dvostanovanjska

hiša z vrtom ob državni cesti se prodaja takoj za 35.000 din. Vprašati gostilna Jančević, Smarjeta pri Celju. 25625-20

Dijake

sprejemam na stanovanje. Naslov v vseh posl. Jutra. 25644-22

50
cenzuriranih
modelov
dvočkolov
IGN.VOK
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Hišo
z gostilno in inventarjem, na dežel. kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ca. 150.000 din«. 25645-20

Majhno solčno

parcelo v bližini tramvajev, kupim. Zupanc, Karlovška c. 20. 25670-20

Radio

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za sifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Prodaj

ugodno skoro nov radio aparat Hornophon »Ultra Prince«, 4 cevn. ter črno obleko (smoking) za srednjo postavbo. Bolgarska ul. 17-1, levo, ogled med 12. in 14. uro. 25611-9

V najem

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za sifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Zobna ordinacija

dobro opremljena, in vpejano, se odda v najem. Naslov v vseh posl. Jutra. 25657-17

Lokali

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za sifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Brivnico

vzajem v najem, event. pozneje kupim. Ponudbe na pod. Jutra v Celju pod značko »Tako«. 25677-19

Stanovanja

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za sifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Eno ali dve

manjši sobi za pisarno iščem. Naslov v vseh posl. Jutra. 25424-23a

Malo dvosobno

stanovanje iščem za 1. oktober, po možnosti v centru. Dve osebi, brez otrok. Plačam do 500 din. Pismene ponudbe na Završnik, Ciglarjeva 8, Moste. 25643-31

Soba odda

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za sifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Sostanovalec

sprejemem v čisto sobo po ugodni ceni, na željo z dobro domačo hrano. Naslov v vseh posl. Jutra. 25655-23

Opremljeno sobo

manjšo, v mestu, oddam 1. oktobra gospodu. Naslov v vseh posl. Jutra. 25631-23

Gospoda

sprejemam na hrano, stanovanje in vso oskrbo. Sv. Jakoba trg 5. 25656-23

Opremljeno ali

prazno sobo s souporabo kopalnice, v centru, oddam gospodu. Naslov v vseh posl. Jutra. 25660-23

Lepo opremljeno

soba s posebnim vzhodom oddam. Cesta 29. oktobra 13. levo. 25661-23

Dijake

sprejemam na stanovanje. Naslov v vseh posl. Jutra. 25644-22

Sobe išče

Vsaka beseda 50 par, davek 3 din, za sifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Soba

opremljeno, blizu univerze, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Soba«. 25634-23a

Soba s hrano

ali brez išče solidna državna uradnica, s souporabo kopalnice, za 1. oktober. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sobal«. 25659-23a

Lepo opremljeno

solčno sobo na Mirju, blizu tehniške za gospoda iščem za takoj ali 1. oktobra. Ponudbe pod »Mirje« na ogl. odd. Jutra. 25652-23a

Visokošolka

išče stanovanje s popolno oskrbo pri fini rodbini. Konverzacija v tuji jezikih zaželjena. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobra vzgoja«. 25666-23a

Svetlo, sončno sobo

v sredini Ljubljane vzajem v najem slušatelj tehniške fakultete. Ponudbe pod »Akademika«. Maribor, Vrbanjska 23. 25683-23a

Gospodična

išče boljše sobo z uporabo klavirja za takoj. Jutra pod »Stalna 333«. 25687-23a

SERIRAJ

V JUTRU

RAZGLAS

LICITACIJE

Osrednji urad za zavarovanje delavcev bo imel v prostorih okrogne urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani na dan 30. septembra 1940. ob 11. uri drugo javno ofertalno licitacijo za oddajo del za novo stavbo ekspoziture ljubljanskega okrogne urada za zavarovanje delavcev v Celju.

Licitirala se bodo in oddala vsa stavbna in obrtniška dela obenem razen instalacijskih del centralne kurjave in sanitarne opreme.

Vzorci za sestavljanje ponudb se lahko dobi dnevno pri tehničnem osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani za časa delovnih ur proti plačilu din 100.—

V ZAGREBU, 14. septembra 1940. št. 50.458-1940.

OSREDNJI URAD ZA

ZAVAROVANJE DELAVCEV

RAZGLAS

LICITACIJE

Osrednji urad za zavarovanje delavcev bo imel v prostorih okrogne urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani na dan 30. septembra 1940. ob 11. uri drugo javno ofertalno licitacijo za oddajo del za novo stavbo ekspoziture ljubljanskega okrogne urada za zavarovanje delavcev v Celju.

Licitirala se bodo in oddala vsa stavbna in obrtniška dela obenem razen instalacijskih del centralne kurjave in sanitarne opreme.

Vzorci za sestavljanje ponudb se lahko dobi dnevno pri tehničnem osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani za časa delovnih ur proti plačilu din 100.—

V ZAGREBU, 14. septembra 1940. št. 50.458-1940.

OSREDNJI URAD ZA

ZAVAROVANJE DELAVCEV

RAZGLAS

LICITACIJE

Osrednji urad za zavarovanje delavcev bo imel v prostorih okrogne urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani na dan 30. septembra 1940. ob 11. uri drugo javno ofertalno licitacijo za oddajo del za novo stavbo ekspoziture ljubljanskega okrogne urada za zavarovanje delavcev v Celju.

Licitirala se bodo in oddala vsa stavbna in obrtniška dela obenem razen instalacijskih del centralne kurjave in sanitarne opreme.

Vzorci za sestavljanje ponudb se lahko dobi dnevno pri tehničnem osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani za časa delovnih ur proti plačilu din 100.—

V ZAGREBU, 14. septembra 1940. št. 50.458-1940.

OSREDNJI URAD ZA

ZAVAROVANJE DELAVCEV

RAZGLAS

LICITACIJE

Osrednji urad za zavarovanje delavcev bo imel v prostorih okrogne urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani na dan 30. septembra 1940. ob 11. uri drugo javno ofertalno licitacijo za oddajo del za novo stavbo ekspoziture ljubljanskega okrogne urada za zavarovanje delavcev v Celju.

Licitirala se bodo in oddala vsa stavbna in obrtniška dela obenem razen instalacijskih del centralne kurjave in sanitarne opreme.

Vzorci za sestavljanje ponudb se lahko dobi dnevno pri tehničnem osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani za časa delovnih ur proti plačilu din 100.—

V ZAGREBU, 14. septembra 1940. št. 50.458-1940.

OSREDNJI URAD ZA

ZAVAROVANJE DELAVCEV

RAZGLAS

LICITACIJE

Osrednji urad za zavarovanje delavcev bo imel v prostorih okrogne urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani na dan 30. septembra 1940. ob 11. uri drugo javno ofertalno licitacijo za oddajo del za novo stavbo ekspoziture ljubljanskega okrogne urada za zavarovanje delavcev v Celju.

Licitirala se bodo in oddala vsa stavbna in obrtniška dela obenem razen instalacijskih del centralne kurjave in sanitarne opreme.

Vzorci za sestavljanje ponudb se lahko dobi dnevno pri tehničnem osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani za časa delovnih ur proti plačilu din 100.—

V ZAGREBU, 14. septembra 1940. št. 50.458-1940.

OSREDNJI URAD ZA

ZAVAROVANJE DELAVCEV

RAZGLAS

LICITACIJE

Osrednji urad za zavarovanje delavcev bo imel v prostorih okrogne urada za zavarovanje delav